

តួដ៏ឧត្តមនៃវិស័យព័ត៌មាន [សៀវភៅស្នេហាស្នេហាស្នេហា]

ស្ថាប័នស្នេហាស្នេហាស្នេហា
ក្រសួងវប្បធម៌ កីឡា និង រាជធានីភ្នំពេញ

คู่มือการอ่านถ่ายถอดลายสือไทย
(พ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

สำนักหอสมุดแห่งชาติ
กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

คู่มือการอ่านถ่ายถอดลายสือไทย (พ่อขุนรามคำแหงมหาราช)
 กลุ่มหนังสือตัวเขียนและจารึก สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร

เอกสารวิชาการสำนักหอสมุดแห่งชาติ

พิมพ์ครั้งแรก พุทธศักราช ๒๕๕๔ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

สำนักหอสมุดแห่งชาติ. กลุ่มหนังสือตัวเขียนและจารึก

คู่มือการอ่านถ่ายถอดลายสือไทย (พ่อขุนรามคำแหงมหาราช).

กรุงเทพฯ : สำนักหอสมุดแห่งชาติ, 2554.

128 หน้า.

๑. อักษรโบราณ I. ชื่อเรื่อง

417.7

ISBN 978-974-417-585-4

ที่ปรึกษา	นางโสมสุตา ลียวณิช นายการณ สุทธิกุล นางวิลาวัลย์ ทรัพย์ทันแสน นายเทิ้ม มีเต็ม นายเกษียร มะปะโม นางสาวบุษกร สิมจิตติ นางสาวพิมพ์พรรณ ไพบูลย์ห้วงเจริญ นายบุญเลิศ เสนานนท์	อธิบดีกรมศิลปากร รองอธิบดีกรมศิลปากร ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดแห่งชาติ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาตะวันออก ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาโบราณ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมณฑลศิลป์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านภาษาโบราณ หัวหน้ากลุ่มหนังสือตัวเขียนและจารึก
คณะทำงาน	นางสาวเอมอร เขาวนสวน นายวินัย เกาเสน นางศิวพร เถลิษฐ์ นางสาวยุวเรศ วุทธิพล นางสาวชญาอนุตม์ จินดารักษ์	นายทีปวัฒน์ ศรีวัชรวิชัย นายจุฑา ดิประโคน นายวัฒนา พึ่งขึ้น นางสาววชรพร อังกูรชัยชัย นายสันติ วงศ์เจริญลักษณ์
ถ่ายภาพ	นายสมชาย วรรณศาสตร์ กลุ่มงานผลิตสื่อดิจิทัล	สำนักพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กลุ่มพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ สำนักหอสมุดแห่งชาติ
พิมพ์ที่	โรงพิมพ์ บริษัท ทรงสิทธิ์วรรณ จำกัด ๑๐๑๗ ถนนประชาชื่น แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ กรุงเทพฯ ๑๐๘๐๐ โทร. ๐-๒๕๕๕-๓๒๓๓, ๐-๒๕๕๗-๕๒๔๒ โทรสาร ๐-๒๕๕๗-๕๒๔๒	

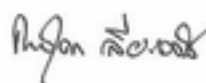
คำนำ

ลายสือไทย คืออักษรไทยโบราณที่พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ทรงประดิษฐ์คิดค้นขึ้น เมื่อพุทธศักราช ๑๘๒๖ (มหาศักราช ๑๒๐๕) ดังปรากฏข้อความในศิลาจารึกสุโขทัยหลักที่ ๑ หรือจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ศิลาจารึกหลักนี้เป็นหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ ที่บ่งบอกถึงสภาพการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ ของอาณาจักรสุโขทัย และยังเป็นหลักฐานสำคัญในการศึกษาวิวัฒนาการของอักษรไทย เนื่องจากเป็นรูปแบบอักษรไทยหรือลายสือไทยที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกและเป็นจุดเริ่มต้นของอักษรไทยที่สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

ศิลาจารึกสุโขทัยหลักที่ ๑ หรือจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช นับเป็นศิลาจารึกที่มีความสำคัญทั้งเนื้อหา คุณค่าทางอักษรศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ซึ่งองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือยูเนสโก (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organizations – UNESCO) ได้ขึ้นทะเบียนศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ไว้ในทะเบียนความทรงจำแห่งโลก (Memory of the World Register) เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๔๖

สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร ซึ่งมีภารกิจหน้าที่ในการอ่าน ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย หัวข้อเกี่ยวกับอักษรโบราณ จึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของการรวบรวมองค์ความรู้ด้านการอ่านถ่ายทอดอักษรโบราณ โดยเฉพาะลายสือไทยให้แพร่หลาย จึงได้มอบหมายให้กลุ่มหนังสือตัวเขียนและจารึก โดยมีนางสาวเอมอร เชวน์สวน นักภาษาโบราณชำนาญการพิเศษ เป็นประธานคณะทำงานจัดทำคู่มือการอ่าน ถ่ายทอดลายสือไทย (พ่อขุนรามคำแหงมหาราช) เพื่อจัดพิมพ์เผยแพร่ให้ความรู้แก่ผู้สนใจทั้งนักวิชาการ นิสิต นักศึกษา นักเรียน และประชาชนทั่วไป ได้ศึกษาถึงที่มาของลายสือไทย การวิวัฒนาการของตัวอักษร รูปแบบลายสือไทย อักษรวิธีลายสือไทย วิธีการเขียน และเพื่อให้มีความเข้าใจยิ่งขึ้น จึงมีแบบฝึกหัดให้ทดลองปฏิบัติแนบไว้ท้ายบทด้วย

กรมศิลปากร หวังว่าการนำองค์ความรู้มาจัดทำเป็นคู่มือการอ่านถ่ายทอดอักษรลายสือไทย (พ่อขุนรามคำแหงมหาราช) ในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษาค้นคว้า และใช้เป็นคู่มือในการถ่ายทอดลายสือไทยได้ตามสมควร

(นางโสมสุตา สียะวนิช)

อธิบดีกรมศิลปากร

ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช
ปัจจุบันจัดแสดงที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร กรุงเทพฯ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(๓)
สารบัญ	(๕)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑. ที่มาของลายสือไทย	๑
๒. ลายสือไทยที่วิวัฒนาการมาสู่อักษรไทยสุโขทัยในยุคต่อมา	๒
๓. อักษรวิธีลายสือไทยที่ปรากฏในจารึกสุโขทัยหลักอื่น	๓
๔. การแพร่กระจายของอักษรไทยสุโขทัย	๖
๔.๑ อาณาจักรล้านนา	๖
๔.๒ อาณาจักรล้านช้าง	๗
๔.๓ อาณาจักรศรีอยุธยา	๘
๔.๔ สมัยกรุงธนบุรี	๘
๔.๕ สมัยกรุงรัตนโกสินทร์	๘
๕. แผนผังวิวัฒนาการอักษรไทย	๑๐
บทที่ ๒ รูปแบบลายสือไทย	๑๑
๑. รูปพยัญชนะ	๑๑
๒. รูปสระ	๑๒
๒.๑ รูปสระลอย	๑๒
๒.๒ รูปสระจม	๑๒
๓. รูปวรรณยุกต์	๑๒
๓.๑ ตัวอย่างคำที่ใช้วรรณยุกต์เอกในลายสือไทย	๑๓
๓.๒ ตัวอย่างคำที่ใช้วรรณยุกต์โทในลายสือไทย	๑๓
๔. รูปเครื่องหมายพิเศษ	๑๔
๕. ตัวเลข	๑๕
บทที่ ๓ อักษรวิธีลายสือไทย	๑๗
๑. วิธีผสมพยัญชนะและสระอยู่ในบรรทัดเดียวกัน	๑๗
๒. การใช้พยัญชนะและตัวสะกดซ้ำสองตัวหรือพยัญชนะคู่แทนไม้หันอากาศ	๑๗
๓. การใช้พยัญชนะ ข ช ค และ ศ	๑๙
๓.๑ พยัญชนะ ข	๑๙
๓.๒ พยัญชนะ ช	๑๙

๓.๓ พยัญชนะ ค	หน้า
๓.๔ พยัญชนะ ค	๒๐
๔. การใช้พยัญชนะ ฎ และ ฏ	๒๑
๕. การเขียนอักษรควบกล้ำแบบติดกัน	๒๑
๖. การเขียนอักษรนำแบบติดกัน	๒๒
๗. การเขียนคำพ้อง	๒๓
๘. ลักษณะเฉพาะของรูปสระ	๒๓
๘.๑ การใช้สระเอียในลายสือไทย	๒๔
๘.๒ การใช้สระเอือในลายสือไทย	๒๔
บทที่ ๔ วิธีเขียนลายสือไทย	๒๔
๑. ขั้นตอนการฝึกเขียนรูปพยัญชนะ	๒๗
๒. ขั้นตอนการฝึกเขียนรูปสระ	๒๘
๓. ขั้นตอนการฝึกเขียนรูปวรรณยุกต์	๖๕
๔. ขั้นตอนการฝึกเขียนตัวเลข	๕๑
บทที่ ๕ การถ่ายทอดลายสือไทย	๕๓
ภาคผนวก	๑๐๑
ก. จำลองและถ่ายทอดลายสือไทย (ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)	๑๐๗
ข. ภาพศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช	๑๐๘
	๑๑๔

บทที่ ๑ บทนำ

๑. ที่มาของลายสือไทย

“ลายสือไทย” เป็นอักษรไทยโบราณที่เกิดจากการประดิษฐ์คิดค้น “ลายสือไทย” หรือ “อักษรไทย” ขึ้นมาเป็นครั้งแรกของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เมื่อพุทธศักราช ๑๘๒๖ (มหาศักราช ๑๒๐๕) ดังปรากฏในศิลาจารึกสุโขทัยหลักที่ ๑ หรือศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช^๑ ด้านที่ ๔ บรรทัดที่ ๘ - ๑๑ ว่า

“เมื่อก่อนลายสือไทยนี้มี ๑๒๐๕ ศกปีมะแม พ่อขุนรามคำแหง
หาใครใจในใจแลใส่ลายสือไทยนี้ ลายสือไทยนี้จึงมีเพื่อขุนผู้มันใสไว้”

ข้อความนี้ได้นำมาจากศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ด้านที่ ๔ บรรทัดที่ ๘ - ๑๑ ดังนี้

“เมื่อก่อนลายสือไทยนี้มี ๑๒๐๕ ศกปีมะแม พ่อขุนรามคำแหง
หาใครใจในใจแลใส่ลายสือไทยนี้ ลายสือไทยนี้จึงมีเพื่อขุนผู้มันใสไว้”

พ่อขุนรามคำแหงมหาราชกษัตริย์พระองค์ที่ ๓ แห่งราชวงศ์สุโขทัย ทรงประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นเมื่อพุทธศักราช ๑๘๒๖ ดังกล่าวแล้วข้างต้น ซึ่งก่อนหน้านั้นไม่เคยพบจารึกหรือเอกสารโบราณอื่น ๆ ที่ปรากฏอักษรไทยมาก่อน สอดคล้องกับข้อความในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ที่กล่าวว่า “เมื่อก่อนลายสือไทยนี้มี” ซึ่งแปลว่า แต่ก่อนไม่มีตัวหนังสือไทยแบบนี้

คำว่า “ลายสือ” หมายถึง ตัวอักษรหรือตัวหนังสือ หรือข้อความที่จารึกเป็นลายลักษณ์อักษร ภาษาอีสานโบราณพูดว่า “หลังสือ” คำว่า “ลายสือ” ภาษาจีน แปลว่า พระบรมราชโองการ ก็ได้ ภาษาจีนแต้จิ๋วว่า จือ ภาษาจีนกลางว่า สือ คำว่า “ลาย” ภาษาไทอาหม แปลว่า “ตัวหนังสือ” คำว่า “สือ” อาจตรงกับคำว่า “จือ” ในภาษาพม่าและภาษาลาว แปลว่า จดจำ^๒

ส่วนข้อความที่กล่าวว่า “๑๒๐๕ ศกปีมะแม” นั้น หมายถึง ปีมหาศักราช ๑๒๐๕ ซึ่งเป็นปีนักษัตรมะแม ตรงกับปีพุทธศักราช ๑๘๒๖ พ่อขุนรามคำแหงมหาราชจึงคิดประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นมา ดังปรากฏข้อความในจารึกว่า “พ่อขุนรามคำแหงหาใครใจในใจแลใส่ลายสือไทยนี้ ลายสือไทยนี้จึงมีเพื่อขุนผู้มันใสไว้”

^๑ บางครั้งเรียกว่า “จารึกพ่อขุนรามคำแหง หรือจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช”

^๒ จำลองอักษรโดย นายเหิม มีเต็ม ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาตะวันออก สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร.

^๓ กรมศิลปากร, ประชุมจารึกภาคที่ ๔ จารึกสุโขทัย, กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๘, หน้า ๕๘๙.

ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า คำว่า “หา” ในข้อความที่ว่า “หาใครใจในใจ” แปลว่า ด้วยตนเอง ส่วน “ใครใจในใจ” แปลว่า คำนึงในใจ คำว่า ใครใจในใจ เมื่อรวมแล้วก็คือ คิดใคร่ครวญ, คำนึงในใจ^๑

พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ทรงประดิษฐ์ลายสือไทยขึ้นนั้น น่าจะได้แนวความคิดมาจากรูปแบบอักษร ๒ แบบ คือ อักษรขอมและอักษรมอญ ซึ่งมีใช้ในบริเวณประเทศไทยมาแต่เดิม เนื่องจากช่วงพุทธศตวรรษที่ ๑๗ - ๑๘ ในบริเวณภาคกลาง เช่น จังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดลพบุรี ปรากฏหลักฐานการใช้อักษรขอม ภายใต้อิทธิพลของอาณาจักรกัมพูชา ส่วนทางภาคเหนือ เช่น อาณาจักรหริภุญไชย ในแถบลุ่มแม่น้ำปิง ใช้ตัวอักษรมอญ เป็นเครื่องมือสื่อสารภาษา ดังนั้น เมื่อพระองค์คิดประดิษฐ์ลายสือไทยขึ้น ก็น่าจะได้นำแนวความคิดจากรูปแบบอักษรขอมและอักษรมอญ ซึ่งเป็นอักษรที่มีใช้มาแต่เดิม โดยสันนิษฐานว่าพ่อขุนรามคำแหงมหาราชน่าจะทรงมีพระราชประสงค์ดังนี้ คือ

๑. ต้องการสร้างรูปแบบลายสือไทย (อักษรไทย) ให้มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง เพื่อแสดงความเป็นไทยให้เด่นชัด
๒. เพื่อใช้ประโยชน์ในการเขียนให้ครบถ้วนตามเสียงและคำศัพท์ เพื่อการอ่านได้ถูกต้องกับภาษาไทย
๓. เพื่อให้มีแบบฉบับในการสั่งสอนอนุชนให้รู้จักบันทึกเรื่องราวด้วยอักษรไทย

ตามข้อสันนิษฐานดังกล่าว พ่อขุนรามคำแหงมหาราชน่าจะมีพระราชประสงค์ ที่จะให้ลายสือไทยมีลักษณะเฉพาะเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทยอย่างแท้จริง จึงได้กำหนดรูปแบบลายสือไทย ดังนี้

๑. กำหนดวิธีวางรูปสระให้อยู่บรรทัดเดียวกับรูปพยัญชนะ ซึ่งจะแตกต่างจากรูปอักษรที่มีใช้อยู่ก่อน เช่น วางสระอิ สระอี อยู่บนรูปพยัญชนะ และสระอุ สระอู อยู่ใต้รูปพยัญชนะ เป็นต้น
๒. กำหนดให้อักษรแต่ละตัวเริ่มต้นเขียนจากหัวอักษรเป็นต้นไป แล้วลากเส้นสืบต่อกันจนจบตัวอักษร โดยไม่ต้องยกเครื่องมือเขียนขึ้น ซึ่งจะแตกต่างจากการเขียนรูปอักษรขอมและอักษรมอญที่มีอยู่เดิม ที่ต้องยกเครื่องมือเขียนขึ้นหนึ่งหรือสองครั้ง จึงจะเขียนรูปอักษรได้จบตัว
๓. กำหนดเครื่องหมายวรรณยุกต์ใช้กำกับเสียงให้เป็นไปตามรูปคำศัพท์ในภาษาไทย เพื่อการออกเสียงให้ถูกต้องครบถ้วนตามภาษาไทย^๒

๒. ลายสือไทยที่วิวัฒนาการมาสู่อักษรไทยสมัยในยุครัตนโกสินทร์

เมื่อพ่อขุนรามคำแหงมหาราชได้ทรงประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นมาครั้งแรกปรากฏหลักฐานในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ซึ่งมี เลขทะเบียน สท.๑^๓ แล้ว ต่อมาเมื่อหลักฐานว่าศิลาจารึกที่ได้พบในสมัยต่อมา เช่น ศิลาจารึกนครชุม เลขทะเบียน กพ.๑^๔ สร้างเมื่อพุทธศักราช ๑๙๐๐ ศิลาจารึกวัดศรีชุม เลขทะเบียน สท.๒ สร้างเมื่อพุทธศักราช ๑๙๑๒ หรือมีอายุหลังจากนี้ เป็นต้น ตัวอักษรที่ปรากฏในจารึกรุ่นหลังเหล่านี้ได้

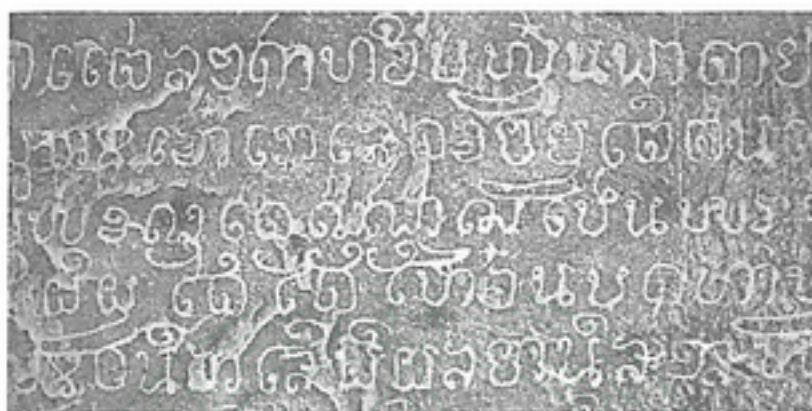
^๑ ประเสริฐ ณ นคร, ลายสือไทย รวมบทความเรื่องภาษาและอักษรไทย, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๒๗, หน้า ๑๙.

^๒ กองแก้ว วีระประจักษ์, “วิวัฒนาการอักษรและภาษาไทย”, ภาษาและวรรณกรรมศิลปกรรมไทย, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๗, หน้า ๑๒.

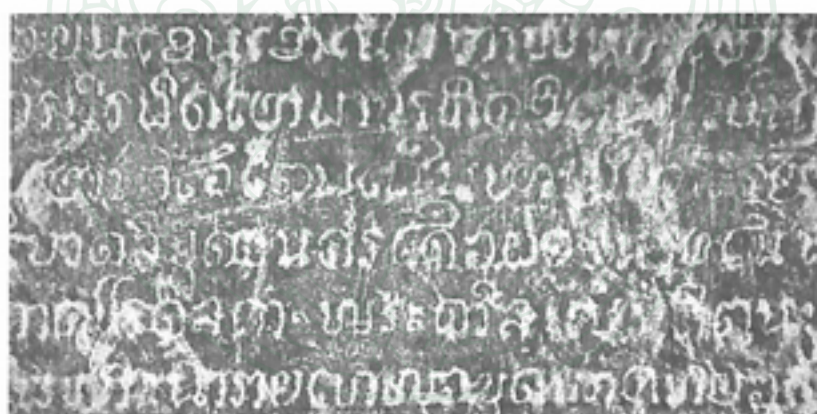
^๓ สท.๑ หมายถึง จารึกนี้ได้ลงทะเบียนแล้วเป็นลำดับที่ ๑ ของทะเบียนจังหวัดสุโขทัย

^๔ กพ.๑ หมายถึง จารึกนี้ได้ลงทะเบียนแล้วเป็นลำดับที่ ๑ ของทะเบียนจังหวัดกำแพงเพชร

เปลี่ยนวิธีวางรูปสระ ซึ่งอยู่บรรทัดเดียวกับรูปพยัญชนะ อันเป็นเอกลักษณ์ของลายสือไทย ไปเป็นการวางสระอิสระ อยู่บนรูปพยัญชนะ และสระอุ สระอู อยู่ใต้รูปพยัญชนะ ซึ่งเป็นรูปแบบที่เคยชินมาก่อน หลังจากนั้นมา รูปแบบการเขียนอักษรไทยจึงเปลี่ยนเป็นรูปสระอิสระ อยู่บนรูปพยัญชนะ และสระอุ สระอู อยู่ใต้รูปพยัญชนะมาจนทุกวันนี้

จารึกนครชุม ด้านที่ ๑ เลขทะเบียน กท.๑ อักษรไทยสุโขทัย ภาษาไทย
พบที่วัด(พระ)บรมธาตุ อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

จารึกวัดศรีชุม เลขทะเบียน สท.๒ อักษรไทยสุโขทัย ภาษาไทย
พบที่วัดศรีชุม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

๓. อักษรวิธีลายสือไทยที่ปรากฏในจารึกสุโขทัยหลักอื่น

อักษรวิธีลายสือไทยในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ถือว่าเป็นศิลาจารึกอักษรไทย ภาษาไทย หลักแรก และเป็นศิลาจารึกอักษรไทยหลักแรกของจารึกสมัยสุโขทัย อักษรวิธีที่สำคัญและเป็นเอกลักษณ์ของลายสือไทยอย่างหนึ่ง คือ การใช้สระลอย เนื่องจากอักษรวิธีในลายสือไทยนั้น รูปสระกับรูปพยัญชนะอยู่ในบรรทัดเดียวกัน ต่อมาเมื่อได้พบจารึกสุโขทัยที่มีอายุสมัยหลังจากจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช (ลายสือไทย) แม้ว่ารูปสระกับรูปพยัญชนะเปลี่ยนแปลงมาเป็นแบบรูปสระอยู่ด้านบน ด้านล่าง และอยู่บรรทัดเดียวกับรูปพยัญชนะก็ตาม แต่ปรากฏว่ายังมีการใช้ “สระลอย” ปรากฏให้เห็นเป็นบางแห่งในจารึกสุโขทัยยุคหลัง

ซึ่งคือหลักฐานสำคัญที่แสดงให้เห็นว่าจารึกสุโขทัยในสมัยหลังหลายหลักได้รับแบบอย่างอักษรวิไลลายสือไทยจากศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ปรากฏสระลอยที่ใช้ในจารึกสุโขทัย ๒ รูป คือ สระอี และสระอือ ซึ่งนายเทิ้ม มีเต็ม ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาตะวันออกได้รวบรวมข้อมูลไว้ดังจะยกตัวอย่างมาแสดง ดังต่อไปนี้^๑

๓.๑ ศิลาจารึกนครชุม (ภพ.๑) พุทธศักราช ๑๙๐๐

- มีการใช้อักษรวิไลที่เป็นสระลอยทั้ง ๒ รูป คือ สระอี , และสระอือ ในจารึกนครชุม (ภพ.๑) คือคำว่า

คำจารึก	คำอ่านถ้อยคำ	คำอ่านปัจจุบัน
อน	อิน ^๒	อิน (คำว่า “อันอันไซร์” จารึกด้านที่ ๑ บรรทัดที่ ๓๗-๓๘)
อน	อิน	อิน (คำว่า “แห่งอิน” จารึกด้านที่ ๑ บรรทัดที่ ๔๕)
อน	อิง	อิง (คำว่า “มาพึ่งมาอิง” จารึกด้านที่ ๒ บรรทัดที่ ๔๑)

๓.๒ ศิลาจารึกเขาสุมณกฎ (สท.๙) พุทธศักราช ๑๙๑๑

- มีการใช้อักษรวิไลที่เป็นสระลอย ๑ รูป คือ สระอี คือคำว่า

คำจารึก	คำอ่านถ้อยคำ	คำอ่านปัจจุบัน
อน	อิง	อิง (คำว่า “อิฏฐิยาพาทย์พิน” จารึกด้านที่ ๒ บรรทัดที่ ๑๙- ๒๐)

^๑ สัมภาษณ์ นายเทิ้ม มีเต็ม ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาตะวันออก สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔.

^๒ ถ้าเป็นการอ่านถ้อยคำในลายสือไทย ต้องอ่านถ้อยคำเป็น “น” แต่สระลอยที่ปรากฏในจารึกหลักอื่นๆ ดังยกตัวอย่างนี้อ่านถ้อยคำเป็นคำว่า อิน เพื่อให้เห็นคำชัดเจนยิ่งขึ้น

๓.๓ ศิลาจารึกวัดศรีชุม (สท.๒) พุทธศักราช ๑๙๑๒ หรือมีอายุหลังจากนี้

- มีการใช้อักษรวิธีที่เป็นสระลอย ๑ รูป คือ สระอี ซึ่งมี ๒ แบบคือ ๐ , ๐ ในจารึกวัดศรีชุม (สท.๒) คือคำว่า

คำจารึก

คำอ่านถ้อยลอย

คำอ่านปัจจุบัน

๐๖

อิง

อิง

(คำว่า “มาอิงเป็นขุน” จารึกด้านที่ ๑ บรรทัดที่ ๑๑)

อนนธาภิณฑ

อินทราหิตย

อินทราหิตย

(คำว่า “พ่อขุนศรีอินทราหิตย” จารึกด้านที่ ๑ บรรทัดที่ ๓๗-๓๘)

๐น๑

อินดู

อินดู

(คำว่า “อินดูสัตว์ทั้งหลาย” จารึกด้านที่ ๑ บรรทัดที่ ๕๐)

๓.๔ ศิลาจารึกวัดพระยืน (ลพ.๓๘) พุทธศักราช ๑๙๑๔

- มีการใช้อักษรวิธีที่เป็นสระลอย ๑ รูป คือ สระอี ๐ คือคำว่า

คำจารึก

คำอ่านถ้อยลอย

คำอ่านปัจจุบัน

๐น๒

อินทรีย์

อินทรีย์

(คำว่า “อินทรีย์อันสาค” จารึกด้านที่ ๑ บรรทัดที่ ๑๕)

๐๑

อิต

อิต

(คำว่า “อิตญาณภักตัญญูคา” จารึกด้านที่ ๑ บรรทัดที่ ๑๕-๑๖)

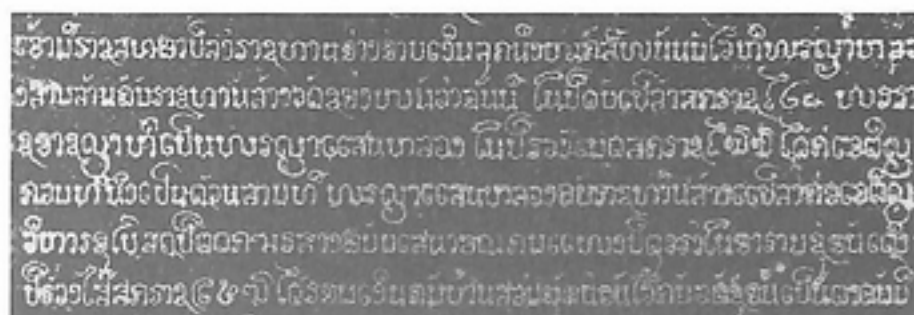
๐๓

อิก

อิก

(คำว่า “อิกทั้งคนร้องไห้” จารึกด้านที่ ๑ บรรทัดที่ ๒๖)

รูปอักษรไทยสุโขทัยเก่าที่สุดที่ปรากฏในอาณาจักรล้านนา ซึ่งในสมัยหลังต่อมารูปอักษรแบบนี้ได้เปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการไปเป็นรูปอักษรอีกแบบหนึ่งซึ่งเรียกกันในปัจจุบันว่า “รูปอักษรไทยล้านนาหรือรูปอักษรฝักขาม”^{๑๑}

จารึกวัดเชียงมั่น ด้านที่ ๑ เลขทะเบียน ชม. ๒ อักษรฝักขาม ภาษาไทย
พบที่วัดเชียงมั่น ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

๔.๒ อาณาจักรล้านช้าง

อาณาจักรล้านช้าง คือ บริเวณที่เป็นประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในปัจจุบันเป็นอาณาจักรที่มีความสัมพันธ์กับอาณาจักรล้านนา (ดินแดนทางภาคเหนือของประเทศไทย เนื่องจากสองอาณาจักรนี้มีความสัมพันธ์ทางด้านเชื้อชาติและภาษาเพราะพูดภาษาตระกูลไทหรือไต (Tai Language Family) เหมือนกัน รวมทั้งมีความสัมพันธ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจอีกด้วย จึงได้รับอิทธิพลทางรูปแบบอักษร รวมถึงอิทธิพลทางศาสนา ศิลปกรรม รูปแบบอักษรที่รับมาโดยตรง คือ อักษรฝักขาม ซึ่งพบหลักฐานร่องรอยการใช้อักษรฝักขามจากจารึกที่พบในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เช่น จารึกอักษรฝักขาม ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงแสน แขวงหลวงน้ำทา ซึ่งต่อมาได้พัฒนามาเป็นลักษณะรูปอักษรลาว ซึ่งเป็นรูปแบบที่ให้อิทธิพลแก่รูปอักษรไทยอีสานหรืออักษรไทยน้อย ซึ่งอยู่ในบริเวณภาคอีสานหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

จารึกอักษรฝักขามในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเชียงแสน แขวงหลวงน้ำทา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
(ภาพจากหนังสือ New Research on Laos Researches nouvelles sur le Laos หน้า ๑๗๗)

^{๑๑} ก่องแก้ว วีระประจักษ์, เรื่องเดิม, หน้า ๑๓.

นอกจากนั้นจารึกรุ่นแรกที่พบในภาคอีสานของไทย เช่น จารึกวัดแคนเมือง ตำบลวัดหลวง อำเภอนาคู จังหวัดนครราชสีมา จารึกขึ้นเมื่อพุทธศักราช ๒๐๗๓ รูปอักษรในจารึกเป็นรูปอักษรไทย ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ทางด้านอักษรวิทยาแล้ว จะเห็นได้ว่าเป็นรูปอักษรที่วิวัฒนาการมาจากอักษรไทยล้านนา ซึ่งได้แผ่อิทธิพลเข้าไปในอาณาจักรล้านช้าง แล้วย้อนกลับข้ามฝั่งแม่น้ำโขงมาทางฝั่งตะวันตกเข้าสู่ภาคอีสานทางหนึ่ง และพร้อมกันนั้นก็ได้รับอิทธิพลของรูปอักษรที่ใช้อยู่ในอาณาจักรอยุธยาอีกทางหนึ่งด้วย อย่างไรก็ตามรูปอักษรไทยทั้ง ๒ แหล่ง ต่างก็มีต้นแบบมาจากรูปอักษรไทยสุโขทัยเช่นเดียวกัน และด้วยเหตุที่รูปอักษรไทยในจารึกวัดแคนเมืองเป็นรูปอักษรที่ประจำอยู่ในภาคอีสานจึงกำหนดเรียกชื่อว่า “รูปอักษรไทยอีสาน”^๑

รูปอักษรไทยอีสานที่ปรากฏในเวลาต่อมา ได้รับอิทธิพลรูปแบบอักษรที่ใช้อยู่ในอาณาจักรล้านช้างมากขึ้น ลักษณะรูปสัณฐานของเส้นอักษรจึงเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในช่วงเวลาอันสั้น ลักษณะรูปอักษรจึงมีส่วนใกล้เคียงกับรูปอักษรที่ใช้ในอาณาจักรล้านช้าง นักปราชญ์โบราณจึงได้ยืมชื่อ “ไทยน้อย” อันเป็นชื่อเรียกกลุ่มชนคนไทยที่อยู่ในดินแดนแถบล้านช้างและล้านนา เป็นต้น มาใช้เรียกชื่อรูปอักษรซึ่งมีรูปลักษณะใกล้เคียงกันนั้นว่า “รูปอักษรไทยน้อย”^๒

จารึกวัดแคนเมือง เลขทะเบียนจารึก นค.๑

อักษรไทยอีสาน ภาษาไทย

พบที่วัดแคนเมือง ตำบลวัดหลวง อำเภอนาคู

จังหวัดหนองคาย

จารึกวัดข้าวลือ ด่านที่ ๑ เลขทะเบียน อด.๑๘

อักษรไทยน้อย ภาษาไทย

พบที่วัดป่าข้าวลือ ตำบลจำปาโมง อำเภอบ้านผือ

จังหวัดอุดรธานี

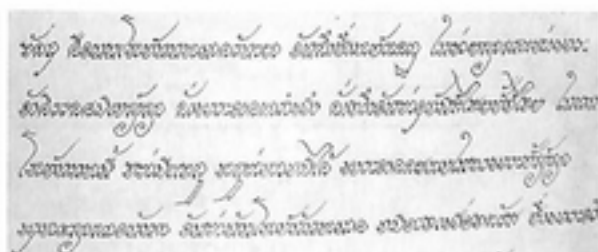
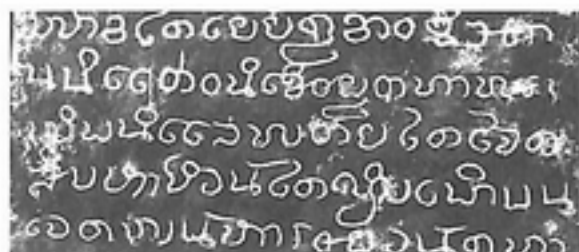
๔.๓ อาณาจักรศรีอยุธยา

เมื่ออาณาจักรสุโขทัยเสื่อมอำนาจลง ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๙ ในบริเวณภาคกลางของประเทศไทย มีอาณาจักรแห่งหนึ่งบริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยา เริ่มมีความเข้มแข็งขึ้น แผ่อิทธิพลครอบคลุมอาณาจักรสุโขทัย โดยยังคงมีความสัมพันธ์อันดีกับบ้านที่เมืองน่อง อารยธรรมและความเจริญของวัฒนธรรมหลายประการของสุโขทัย จึงแพร่กระจายสู่อาณาจักรศรีอยุธยา อาณาจักรศรีอยุธยาจึงได้รับรูปอักษรจากสุโขทัย หลักฐานที่สำคัญคือรูปอักษรไทยในจารึกแผ่นศิลา ที่พบภายในกรุพระปรางค์วัดมหาธาตุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งจารึกขึ้นระหว่างพุทธศักราช ๑๙๑๒ - ๑๙๓๑ รูปอักษรในจารึกหลักนี้ได้รับอิทธิพลมาจากรูปอักษรสุโขทัย

^๑ เรื่องเดิม, หน้า ๑๕.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

เป็นต้นแบบ^๑ ซึ่งในสมัยอยุธยาได้มีการพัฒนารูปแบบต่อมา ตลอดระยะเวลากว่า ๔๐๐ ปี จนปรากฏรูปอักษรที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของอยุธยา คือตัวอักษรไทยย่อ ซึ่งเป็นรูปแบบอักษรไทยที่ประดิษฐ์ให้มีลักษณะตัวอักษรเอน และเขียนเส้นอักษรให้มีลักษณะต่อเนื่องไป ตัวอย่างเอกสารสมัยอยุธยาที่เขียนด้วยอักษรไทยย่อ พุทธศักราช ๒๒๗๔ เช่น หนังสือสมุดไทย เรื่อง นันทโศภนันทสุตาคำหลวง ดังนี้ เป็นต้น

จารึกแผ่นดีบุกวัดมหาธาตุ ด้านที่ ๒
เลขทะเบียน อย.๒ อักษรไทย ภาษาไทย

หนังสือสมุดไทยชาว เรื่อง นันทโศภนันทสุตาคำหลวง
อักษรขอมย่อ-ไทยย่อ ภาษาบาลี-ไทย

พบที่พระปรางค์วัดมหาธาตุ

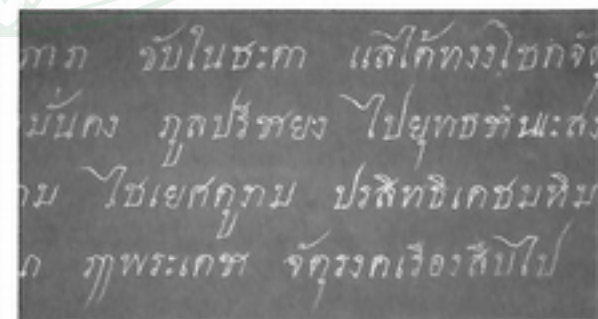
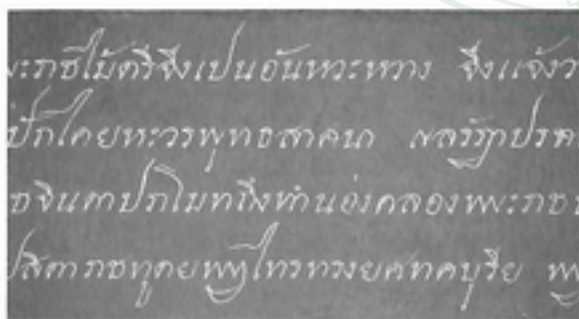
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๔.๔ สมัยกรุงธนบุรี

สมัยกรุงธนบุรี เป็นยุคสมัยที่อยู่ในช่วงอายุพุทธศักราช ๒๓๑๐ ถึง ๒๓๒๔ ซึ่งเป็นช่วงเวลาสั้น ๆ รูปแบบของอักษรไทยสมัยธนบุรีที่ปรากฏในเอกสารโบราณมีหลักฐานไม่มากนัก ดังนั้นรูปแบบอักษรไทยที่ปรากฏ ส่วนใหญ่จึงเป็นลักษณะตัวอักษรที่ได้รับรูปลักษณะ สืบเนื่องมาจากรูปอักษรสมัยอยุธยาตอนปลาย

๔.๕ สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งเริ่มต้นเมื่อพุทธศักราช ๒๓๒๕ เป็นช่วงต้นของพุทธศตวรรษที่ ๒๔ อักษรไทยยังคงมีรูปลักษณะที่สืบเนื่องมาจากรูปอักษรสมัยอยุธยาตอนปลาย

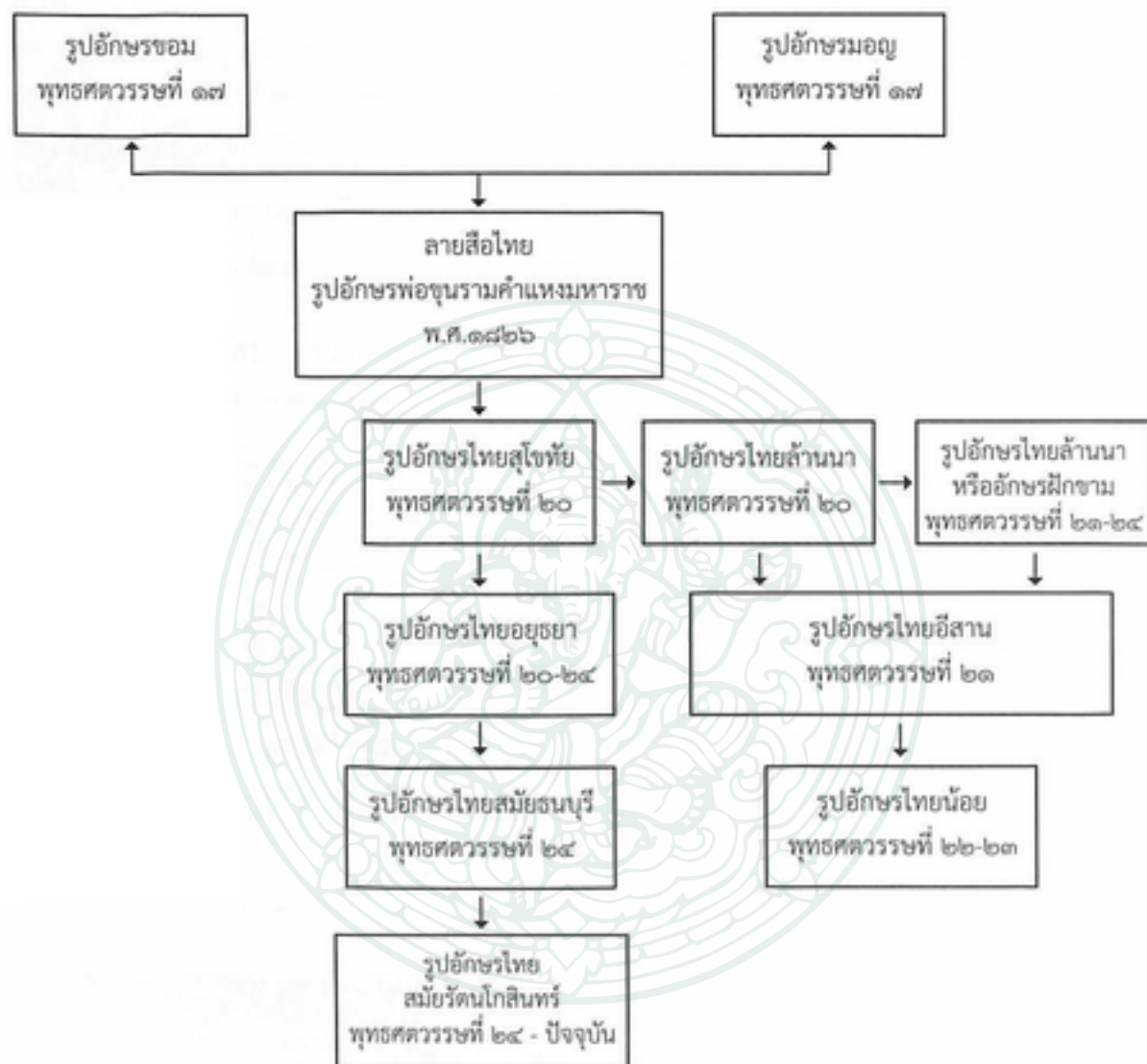

หนังสือสมุดไทยคำ หมวดจดหมายเหตุกรุงธนบุรี
จ.ศ. ๑๑๓๖ เลขที่ ๑ อักษรไทย ภาษาไทย

หนังสือสมุดไทยคำ หมวดยุทธศาสตร์
เลขที่ ๑๓๗๗ กรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑
อักษรไทย ภาษาไทย

^๑ ก่องแก้ว วีระประจักษ์, เรื่องเดิม, หน้า ๑๓.

๕. แผนผังวิวัฒนาการอักษรไทย

บทที่ ๒ รูปแบบลายสือไทย

รูปแบบลายสือไทย คือ รูปแบบอักษรที่ปรากฏใช้ในจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช หรือจารึกสุโขทัย หลักที่ ๑ ปรากฏลักษณะอักษรดังต่อไปนี้

๑. รูปพยัญชนะ

รูปพยัญชนะลายสือไทยที่ปรากฏใช้ในจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช มีจำนวน ๓๙ ตัว และรูปพยัญชนะที่ไม่ปรากฏใช้ จำนวน ๕ ตัว คือ ณ ฑ ณ ห อ

รูปพยัญชนะลายสือไทย

ณ ก	ข ข	ฅ ฅ	ด ด	ต ต	น น	ง ง
จ จ	ฉ ฉ	ช ^๑ ช	ซ ซ	ฌ ฌ	— ณ	— ณ
ญ ญ	ฎ ฎ	ฏ ฎ	ฐ ฐ	— ฑ	— ณ	ณ ณ
ด ด	ต ต	ถ ถ	ท ท	ธ ธ	น น	— —
บ บ	ป ป	ผ ผ	ฝ ฝ	พ พ	ฟ ฟ	ภ ภ
ม ม	ย ย	ร ร	ล ล	ว ว	ศ ศ	ษ ษ
ส ส	ห ห	— พ	ฮ ฮ	— ฮ	— —	— —

^๑ อักษร ช และ ฌ เป็นอักษรที่ปรากฏใช้อย่างละ ๒ รูป ต่างกันเล็กน้อยตรงหางอักษร (โปรดดูลักษณะหางอักษร)

๓.๑ ตัวอย่างคำที่ใช้วรรณยุกต์เอกในลายสือไทย !

คำจารึกลายสือไทย	คำอ่านถ่ายถอด	คำอ่านปัจจุบัน
บ่	พ่อ	พ่อ
อ๋	ชื่อ	ชื่อ
แม่	แม่	แม่
พ่	พี่	พี่
แต่	แต่	แต่
เมื่อ	เมื่อ	เมื่อ
ใหญ่	ใหญ่	ใหญ่
มา	มา	มา
ไฟ	ไฟ	ไฟ
หนึ่ญ่ญาย	หนึ่ญ่ญาย	หนึ่ญ่ญาย
ชี้ข้าง	ชี้ข้าง	ชี้ข้าง
ก่อน	ก่อน	ก่อน

๓.๒ ตัวอย่างคำที่ใช้วรรณยุกต์โทในลายสือไทย †

คำจารึกลายสือไทย	คำอ่านถ่ายถอด	คำอ่านปัจจุบัน
น้อง	น้อง	น้อง
ท้อง	ท้อง	ท้อง
ห้า	ห้า	ห้า
ผู้ชาย	ผู้ชาย	ผู้ชาย
ผู้หญิง	ผู้หญิง	ผู้หญิง

คำจารึกลายสือไทย	คำอ่านถ้ายถอด	คำอ่านปัจจุบัน
ผู้ข้า	ผู้ข้า	ผู้ข้า
อันวง	อันใหญ่	อันใหญ่
สบเค้า	สบเค้า	สบเค้า
เจ้าเมือง	เจ้าเมือง	เจ้าเมือง
ข้า	ข้า	ข้า
ด้วย	ด้วย	ด้วย
สร้าง	สร้าง	สร้าง
นี้	นี้	นี้

๔. รูปเครื่องหมายพิเศษ

รูปเครื่องหมายพิเศษ ที่ใช้ในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช) ปรากฏอยู่ ๑ อย่าง คือ ๐ เรียกว่า นฤคหิต หรือ นิคหิต อธิบายได้ดังนี้

นฤคหิต คือ รูปหยดน้ำซึ่งเป็นเครื่องหมายที่ใช้แทนเสียง ๐ หรือ อัง ในภาษาบาลี ในภาษาไทย ปรากฏใช้ในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช) เป็นรูปครึ่งวงกลม ใช้เป็นทั้งสระ ๐ และพยัญชนะ ตัวสะกด คือ อักษร ม

ตัวอย่าง คำที่ใช้ นฤคหิต ในลายสือไทย

ก. นฤคหิตที่ใช้เป็นสระ ๐ ในคำว่า

คำจารึกลายสือไทย	คำอ่านถ้ายถอด	คำอ่านปัจจุบัน
พระรามคิแหง	พระรามคิแหง	พระรามคำแหง
บิเรอ	บิเรอ	บำเรอ
สัพพาย	สัพพาย	สำพาย

ข. นฤคหิตที่ใช้เป็นพยัญชนะ ม ในคำว่า

คำจารึกลายสือไทย	คำอ่านถ้ายถอด	คำอ่านปัจจุบัน
นาฬาลสิ	หมากสิ	หมากส้ม
นาฬาลล	ทงกิล	ทั้งกลม
ลิตาย	ลิตาย	ล้มตาย
ฉัฉฉ	“จ้งช	จ้งชม
ฉพนนิฉฉ	“มพน” เบี้ย	มีพนมเบี้ย
พนนาฬาล	พนหมาก	พนมหมาก
ฉบัฉฉฉฉ	ฉบัฉฉฉฉ	ตมบงคมกลอง ^๑
ฉฉฉ	แกก	แกกม
ฉฉฉฉ	ฉฉฉฉ	สุมบฉฉ

ค. คำที่ใช้รูปสระ ำ แบบเต็มรูป ในคำว่า

คำจารึกลายสือไทย	คำอ่านถ้ายถอด	คำอ่านปัจจุบัน
ฉฉ	ฉฉ	(เสื่อ) คำ
ฉฉ	ฉฉ	(ใน) น้ำ
ฉฉ	กทฉ	กระทำ (โอยทาน)

๕. ตัวเลข

ตัวเลขที่ปรากฏในลายสือไทย มี ๖ รูป ไม่ปรากฏใช้ ๔ รูป คือ

ตัวเลขไทย

๑

๒

ตัวเลขในลายสือไทย

๑

๒, ๓

^๑ ในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช คำว่า “กลอง” เป็นคำตกแทรก

ตัวเลขไทย

ตัวเลขในลายสือไทย

๓

-

๔

๕

๕

๖

๖

-

๗

๘

๘

-

๙

-

๐

๐

บทที่ ๓

อักษรวิธียลายสือไทย

อักษรวิธียลายสือไทยมีลักษณะพิเศษที่ใช้ต่างจากอักษรวิธียในภาษาไทยปัจจุบัน ดังต่อไปนี้

๑. วิธียสมพยัญชนะและสระอยู่ในบรรทัดเดียวกัน

ลายสือไทยที่ปรากฏในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช นับเป็นจารึกอักษรไทย ภาษาไทยหลักแรกในสมัยสุโขทัย มีอักษรวิธียที่ต่างไปจากอักษรวิธียในศิลาจารึกอักษรไทย ภาษาไทย หลักอื่น ๆ กล่าวคือ การจารึกตัวอักษรได้วางสระและพยัญชนะอยู่ในบรรทัดเดียวกัน โดยวางรูปสระไว้หน้าพยัญชนะ^๑ ดังนี้

ลักษณะการเขียนในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

คำจารึก ลายสือไทย	บ่	ฉา	อ๋	อสร	อนบธา	อนตย
คำอ่านถ้ายดอด	พ่	กู	ซื่อ	สร	นบธา	นตย
วิธียเขียนปัจจุบัน	พ่อ	กู	ชื่อ	สร	อินบธา	ทิตย

๒. การใช้พยัญชนะตัวสะกดซ้ำสองตัวหรือพยัญชนะคู่แทนไม้หันอากาศ

ลายสือไทยมีลักษณะพิเศษอย่างหนึ่งคือ การใช้พยัญชนะตัวสะกดซ้ำสองตัวหรือพยัญชนะคู่แทนไม้หันอากาศ ซึ่งตัวสะกดที่ใช้แทนไม้หันอากาศก็คือ มาตราตัวสะกด ในแม่ ก กา เท่าที่พบ คือ แม่กก กง กต กน กบ กม ยกตัวอย่าง เช่น

	คำจารึกลายสือไทย	คำอ่านถ้ายดอด	คำอ่านปัจจุบัน	แม่อักษร
แม่กก	จจก	จก	จก	แม่กก
	จจก	ลก	ลก	แม่กก
	จจก	มก	มก	แม่กก
แม่กง	กขข	ทง	ทง	แม่กง
	กขข	นง	นง	แม่กง

^๑ เหม มีเต็ม, แบบเรียนหนังสือภาษาโบราณ, กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์ (scotnet) จำกัด, ๒๕๕๓, หน้า ๖๑.

	คำจารึกลายสือไทย	คำอ่านถ้ายถอด	คำอ่านปัจจุบัน	แม่อักษร
	ฝั๊ว	ฝง	ฝิง, ฝัง	แม่กง
	ฦั๊ว	ฦง	นัง	แม่กง
	ลั๊ว	ล่ง	ลั้ง	แม่กง
	ทณั๊ว	ทง	ทั้ง	แม่กง
	ขั๊ว	ข่ง	ดั่ง	แม่กง
แม่กด	ครบด	กรตต	กระทัด	แม่กด
	ครลขณนพจล	“ครลขณนาล	ครลลขณนาล	แม่กด
แม่กน	ฟั๊น	ฟน	ฟั้น	แม่กน
	วณ	วน	วัน	แม่กน
	ปน	มน	มัน	แม่กน
	ดณ	คณ	คั้น	แม่กน
	นั๊น	น้น	นั้น	แม่กน
แม่กบ	ขบ	ขบ	ขับ	แม่กบ
	ดบ	ดบ	ดับ	แม่กบ
แม่กม	จรพ	จรม	จรม	แม่กม

มีการใช้คำที่ปรากฏในลายสือไทยที่สะกดด้วยพยัญชนะซ้ำสองตัว คือ วว แต่จัดว่าเป็น “สระอัว” โดยตัวแรกจะเขียนชิดติดกับพยัญชนะต้นเพื่อแทนไม้หันอากาศ และอีกตัวเขียนห่างออกมาเพื่อแสดงว่า เป็นตัวสะกด ได้แก่ คำว่า

คำจารึกลายสือไทย	คำอ่านถ้ายถอด	คำอ่านปัจจุบัน
อัวว	อัว	อัว
วว	ว	ว

คำจารึกคล้ายสือไทย

คำอ่านถ้ายดอ

คำอ่านปัจจุบัน

หวว

หว

หัว

พลว

พล

พลัว

๓. การใช้พยัญชนะ ข ข ค และ ค

ลายสือไทยเป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงการใช้พยัญชนะ ข กับ ข และ ค กับ ค แยกกันอย่างชัดเจน ซึ่งต่างจากอักษรไทยปัจจุบันที่มีการใช้เพียงพยัญชนะ ข และ ค เท่านั้น ดังตัวอย่าง

๓.๑ พยัญชนะ ข ใช้ในคำต่าง ๆ ดังนี้

คำจารึกคล้ายสือไทย

คำอ่านถ้ายดอ

คำอ่านปัจจุบัน

ขบ

ขบ

ขับ

ข่า

ข้า

ชี (ช้าง)

ข้า

ข้า

ข้า (ไทย)

ข้า

ข้า

ข้าว

ข้อง

ข้อง

ข้อง (ใจ)

สขโขไท

สโขโขไท

สุโขทัย

โขง

โขง

(น้ำ) โขง

ขดาร์

ขดาร์

ขดาน (หิน)

ชาวของ

ชาวของ

ชาวของ

๓.๒ พยัญชนะ ข ใช้ในคำต่าง ๆ ดังนี้

คำจารึกคล้ายสือไทย

คำอ่านถ้ายดอ

คำอ่านปัจจุบัน

ขุนสามชน

ขุนสามชน

ขุนสามชน

ขุน

ขุน

ขุน (ใหญ่)

ขุน

ขุน

ขุน (รวมคำแห่ง)

คำจารึกลายสือไทย	คำอ่านถ้ายถอด	คำอ่านปัจจุบัน
ชวา	ชวา	ชวา
ชลุท	ชลุท	ชอลุก
ช่า	ช่า	ช่า
แชน	แชน	แชน
ชาม	ชาม	(หมาก) ชาม
ชพง	ชพง	ชพง (ผี)
เขา	เขา	(ใน) เขา
ชาย	ชาย	ชาย

๓.๓ พยัญชนะ ค ใช้ในคำต่าง ๆ ดังนี้

คำจารึกลายสือไทย	คำอ่านถ้ายถอด	คำอ่านปัจจุบัน
รามคี่แหง	รามคี่แหง	รามคำแหง
ค้ำ	ค้ำ	ค้ำ
ใคร	ใคร	ใคร
ใคร	ใคร	ใคร
คร	คร	ครุ
คน	คน	(ทุก) คน
โคก	โคก	(น้ำ) โคก
รูจาคร	รูจาคร	รูจาครี
คนท	คนท	คนที

๓.๔ พยัญชนะ ค ใช้ในคำต่าง ๆ ดังนี้

คำจารึกลายสือไทย	คำอ่านถ้ายถอด	คำอ่านปัจจุบัน
คั	คิ	เสือ (คำ)
คาว	ความ	(มีถ้อยมี) ความ
คาวคาว	สองแคว	สองแคว
คาวคั	วงศา	เวียงคำ
คัค	บุคัม	บุคัม

๔. การใช้พยัญชนะ ฎ และ ฏ

ในลายสือไทยมีการใช้พยัญชนะ ฎ เป็นพยัญชนะต้น และ พยัญชนะ ฏ เป็นพยัญชนะต้น และ พยัญชนะตัวสะกด ดังนี้

๔.๑ พยัญชนะ ฎ ใช้เป็นพยัญชนะต้น ในคำว่า “ตั้ง”

คำจารึกลายสือไทย	คำอ่านถ้ายถอด	คำอ่านปัจจุบัน
ตั้งบิเรอแก่ง	ตั้งบิเรอแก่ง	ตั้งบิเรอแก่ง
(จารึกด้านที่ ๑ บรรทัดที่ ๑๗)		
ตั้งกินน้ำโขง	ตั้งกินน้ำโขง	ตั้งกินน้ำโขง
(จารึกด้านที่ ๒ บรรทัดที่ ๗)		
ตั้งจกแตก	ตั้งจกแตก	ตั้งจกแตก
(จารึกด้านที่ ๒ บรรทัดที่ ๒๓)		
ตั้งแก่ง	ตั้งแก่ง	ตั้งแก่ง
(จารึกด้านที่ ๒ บรรทัดที่ ๓๕)		

๔.๒ พยัญชนะ ฏ ใช้เป็นพยัญชนะต้น ในคำว่า แต่, ต่อ, ตั้ง และพยัญชนะตัวสะกด แม่กด ไหวลี และประโยคต่อไปนี้

คำจารึกลายสือไทย	คำอ่านถ้ายถอด	คำอ่านปัจจุบัน
แต	แต	แต
(จารึกด้านที่ ๑ บรรทัดที่ ๓)		
ต่อ	ต่อ	ต่อ
(จารึกด้านที่ ๑ บรรทัดที่ ๗)		
ตั้ง	ตั้ง	ตั้ง
(จารึกด้านที่ ๑ บรรทัดที่ ๗)		
ไหวลี	ไหวลี	ไหวลี
(จารึกด้านที่ ๑ บรรทัดที่ ๗)		

คำจารึกลายสือไทย	คำอ่านถ้ายดอต	คำอ่านปัจจุบัน
เด๋วขรอนา	แฏ่อไร ฦก	แต่ไรฦก (จารึกด้านที่ ๒ บรรทัดที่ ๑๗)
วณ๑๑	ลุกแฏ	ลูกแต่ (จารึกด้านที่ ๒ บรรทัดที่ ๓๐)
เด๋ล๑๑๑	แก่งแก่ง	แก่งแต่ (จารึกด้านที่ ๒ บรรทัดที่ ๓๕)
ขั๑๑๑	กั๑๑	คั๑๑ (จารึกด้านที่ ๓ บรรทัดที่ ๑๒)
เด๋ว๑๑๑	แก่งข้าง ฦก	แต่ข้างฦก (จารึกด้านที่ ๓ บรรทัดที่ ๑๔)
ไ๑๑	ฟ้า	ฟ้า (จารึกด้านที่ ๔ บรรทัดที่ ๓)

๕. การเขียนอักษรควบกล้ำแบบติดกัน*

อักษรควบกล้ำ หมายถึง การใช้พยัญชนะ ๒ ตัว ควบกัน ซึ่งมักเป็นพยัญชนะควบหลายตัวควบกับ ร, ล, ว ซึ่งเมื่อควบแล้วอ่านออกเสียงควบกล้ำสนิทกัน เรียกว่า อักษรควบแท้ ดังคำในภาษาไทยปัจจุบัน เช่น ครุ ปลา กวาง กรณีที่ไม่ออกเสียงควบกล้ำ เรียกว่า อักษรควบไม่แท้ ดังคำในภาษาไทยปัจจุบัน เช่น จริ่ง ไชร์ ทรง การเขียนอักษรควบกล้ำในลายสือไทยนั้น มักนำเส้นหลังของพยัญชนะตัวแรกกับเส้นหน้าของพยัญชนะตัวควบมาเขียนชิดติดกัน เช่นคำว่า

คำจารึกลายสือไทย	คำอ่านถ้ายดอต	คำอ่านปัจจุบัน
ข๑๑	โพ	โพ
ข๑๑	พลู	พลู
โพ๑๑	โพรว	โพรว
ข๑๑	โคร	โคร

* จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ, จากลายสือไทยสู่อักษรไทย, กรุงเทพฯ : บริษัท แอคทีฟ พรินท์ จำกัด, หน้า ๑๐๐.

๖. การเขียนอักษรนำแบบติดกัน^๑

อักษรนำ หมายถึง พยัญชนะที่ใช้ควบกับพยัญชนะตัวอื่น เมื่อออกเสียงพยัญชนะตัวนำมีเสียง อะ ครึ่งเสียงกำกับ คำในภาษาไทยปัจจุบัน เช่น คำว่า กนก ฉลอง หรือพยัญชนะตัวแรกอาจเป็นพยัญชนะ ห นำ คำในภาษาไทยปัจจุบัน เช่น คำว่า หนู หมี หรือพยัญชนะ อ นำ ย เช่น อย่า อยู่ อักษรนำที่ปรากฏในลายสือไทย เส้นหลังของพยัญชนะตัวแรกและเส้นหน้าของพยัญชนะตัวที่สองจะต้องเขียนชิดติดกัน เช่นคำว่า

คำจารึกลายสือไทย	คำอ่านถ้อยถอด	คำอ่านปัจจุบัน
๒๒๒๓	หมาก	หมาก
๒๒๒๒	หลาย	หลาย
๒๒๒๒	ใหญ่	ใหญ่

๗. การเขียนคำพ้อง^๒

คำในลายสือไทยที่ปรากฏในจารึกพ่อขุนรามคำแหงมีรูปลักษณะเป็นแบบคำพ้องรวม ๓ คำ คือ คำว่า หนึ, หิน, หนึ (นี้) คำทั้ง ๓ คำนี้มีวิธีการจารึกที่สามารถแสดงความแตกต่างของคำได้อย่างชัดเจน ลักษณะของคำพ้องดังกล่าวมานั้น นายประสาร บุญประครอง ผู้เชี่ยวชาญการอ่านจารึกได้อธิบายและให้ข้อสังเกตไว้ดังนี้

๑. คำจารึก “หนึ” ที่อ่านว่า “หนึ” เส้นหลังพยัญชนะ “ห” ปลายจะติดกันหรือใกล้กันกับเส้นหน้าหัวพยัญชนะ “น” มีลักษณะดังนี้ **๒๒๒๓**

๒. คำจารึก “หนึ” ที่อ่านว่า “หิน” เส้นหลังพยัญชนะ “ห” ปลายจะห่างจากเส้นหน้าหัวพยัญชนะ “น” มากทีเดียว มีลักษณะดังนี้ **๒๒๒๓**

๓. คำจารึก “หนึ” ที่อ่านว่า “หนึ (นี้)” พึงสังเกตจะมีลักษณะที่ต่างไปจากข้อที่ ๑ มีลักษณะดังนี้ **๒๒๒๓** (เส้นหลังสระและพยัญชนะปลายติดกันหรือใกล้กันทุกตัว)

คำจารึกลายสือไทย	คำอ่านถ้อยถอด	คำอ่านปัจจุบัน
๒๒๒๓	“หนึ	หนึญญา (จารึกด้านที่ ๑ บรรทัดที่ ๖)
๒๒๒๓	“หนึ	ญุหนึ (จารึกด้านที่ ๑ บรรทัดที่ ๗)
๒๒๒๓	“หนึ	พันชดานหิน (จารึกด้านที่ ๓ บรรทัดที่ ๑๒)

^๑ เรื่องเดิม, หน้า ๑๐๐.

^๒ เข็ม มีเต็ม, เรื่องเดิม, หน้า ๖๖.

คำจารึกลายสือไทย

คำอ่านถ้อยคำลอย

คำอ่านปัจจุบัน

๓๓๓

“หน

เหนือขดานหิน (จารึกด้านที่ ๓
บรรทัดที่ ๑๕ และ ๑๘)

๓๓๓

“หน

ขดานหินนี้
(จารึกด้านที่ ๓ บรรทัดที่ ๒๖)

๓๓๓

“หน

ไว้นี้ (นี้)
(จารึกด้านที่ ๓ บรรทัดที่ ๒๗)

๘. ลักษณะเฉพาะของรูปสระ

การใช้รูปสระที่เป็นลักษณะเฉพาะของลายสือไทยที่ปรากฏในจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช มีดังนี้

๑. การใช้ สระเอีย ในลายสือไทย มีวิธีการ ๓ อย่าง คือ

- ใช้พยัญชนะตัว ย เพียงตัวเดียว มีค่าเท่ากับ สระเอีย เช่น

คำจารึกลายสือไทย

คำอ่านถ้อยคำลอย

คำอ่านปัจจุบัน

๖๖๖

วยง

เวียง

๖๖๖

รยง

เรียง

- ใช้พยัญชนะ ย ซ้อนกันสองตัว มีค่าเท่ากับ สระเอีย (อักษรตัวแรก ใช้รูปสระลอย) เช่น

คำจารึกลายสือไทย

คำอ่านถ้อยคำลอย

คำอ่านปัจจุบัน

๓๖๖๖

“มยย

เมีย

- ใช้สระอี และ ย สองตัว มีค่าเท่ากับ สระเอีย (อักษรตัวแรก ใช้รูปสระลอย) ซึ่งพบเพียงคำเดียว คือ

คำจารึกลายสือไทย

คำอ่านถ้อยคำลอย

คำอ่านปัจจุบัน

๓๖๖

“ยย

เยีย(ข้าว)

๒. การใช้ สระเอือ ในลายสือไทย มีวิธีการ ๓ อย่าง คือ

- ใช้สระเอือผสมกับสระอีและพยัญชนะ อ สองตัว (“เอือ) ในกรณีที่ไม่มีตัวสะกด เช่นคำว่า

คำจารึกลายสือไทย

คำอ่านถ้อยคำลอย

๓๖๖๖

“ เซื่อ

ในคำว่า

พ่อเชื้อ

๓๖๖๖

“ เนื่อ

ในคำว่า

ตัวเนื้อ

คำจารึกลายสือไทย

คำอ่านถ่ายถอด

๐๗๒๒

“ เผอ ในคำว่า จากเผื่อ

๐๗๒๓

“ เพ่อ ในคำว่า เพื่อกู

๐๗๒๔

“ เพ่อ ในคำว่า เพื่อกู้

๐๗๒๕

“ เม่อ ในคำว่า เมื่อชั่ว

- ใช้ สระเอ ผสมกับ สระอี และพยัญชนะ อ ตัวเดียว (“เอ-อ) ตามด้วยตัวสะกด เช่น คำว่า

คำจารึกลายสือไทย

คำอ่านถ่ายถอด

๐๖๕๗

“ เจน ในคำว่า คำเงิน

- ใช้ สระเอ ผสมกับ สระอี และพยัญชนะ อ ตัวเดียว (“เอ-อ) ตามด้วยตัวสะกด มีใช้ไม่มากนัก

คือ คำว่า

คำจารึกลายสือไทย

คำอ่านถ่ายถอด

๐๗๕๖

“ เมือง ในคำว่า มีในเมืองไทย

๐๗๕๖

“ เบื่อง ในคำว่า ปราบบึงตวันออก

เนินปราสาทบริเวณที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงพบศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช
(ปัจจุบันอยู่บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย)

บทที่ ๔

วิธีเขียนลายสือไทย

ลายสือไทยปรากฏในศิลาจารึกสุโขทัยหลักที่ ๑ หรือจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช (สท.๑) เพียงหลักเดียวในประเทศไทย รูปแบบลายสือไทยที่ปรากฏในศิลาจารึกนี้ใช้การบันทึกโดยการจารึกข้อความเรียงตัวอักษรจากซ้ายมาขวา (เหมือนการเขียนหนังสือในปัจจุบัน) ลงบนหิน (ศิลา) เป็นหินทรายแปรงรูปทรงสี่เหลี่ยมด้านเท่าทรงกระโจมหรือทรงยอ จารึกจำนวน ๔ ด้าน ด้านที่ ๑ และ ๒ มีด้านละ ๓๕ บรรทัด ด้านที่ ๓ และ ๔ มีด้านละ ๒๗ บรรทัด ขนาดของศิลาจารึกกว้าง ด้านละ ๓๕ เซนติเมตร สูง ๑๑๑ เซนติเมตร ศิลาจารึกหลักนี้พบที่เนินปราสาทเมืองเก่าสุโขทัย อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ปัจจุบันจัดแสดงในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร กรุงเทพฯ

จารึกเป็นประกาศเกียรติคุณของบรรพชนหรือผู้สร้างจารึกให้ผู้อื่นรับรู้ การจารึกอักษรลงศิลาจารึกนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อการประกาศเรื่องราวพระราชกรณียกิจที่สำคัญของพ่อขุนรามคำแหงมหาราชที่ทรงพยายามบอกเล่า ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้ผู้อื่นอ่านแล้วเข้าใจตามที่ประสงค์ การจารึกหรือการเขียนจึงมีความสำคัญในการถ่ายทอดวัฒนธรรม เผยแพร่ความรู้และบันทึกทางสังคมที่ให้คุณค่า^๑

วิธีการเขียนลายสือไทยนั้น นิยมเขียนหัวอักษรก่อนแล้วลากตัวอักษรไป เรียกว่า ลากเส้นจากหัวไปหางทุกตัว โดยไม่ต้องยกเครื่องมือเขียนขึ้น ซึ่งจะแตกต่างจากการเขียนรูปอักษรขอมและอักษรมอญที่มีมาก่อนลายสือไทย เพราะอักษรขอมและอักษรมอญต้องยกเครื่องมือขึ้นหนึ่งหรือสองครั้ง จึงจะเขียนรูปอักษรได้จบตัว^๒

ลายสือไทยมีระบบการเขียนเหมือนอักษรไทยที่ใช้ในปัจจุบัน คือ มีรูปพยัญชนะ รูปสระ และรูปวรรณยุกต์ ซึ่งต้องฝึกเขียนตัวอักษรที่ใช้แทนเสียงเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำหรับการคัดถ่ายถอดลายสือไทยต่อไป นอกจากนี้ยังต้องฝึกเขียนตัวเลขเพราะมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากตัวเลขที่ใช้ในปัจจุบัน เมื่อได้ฝึกเขียนตัวอักษรแล้ว จึงทำให้เข้าใจรูปพยัญชนะ รูปสระ รูปวรรณยุกต์ รวมทั้งตัวเลข เพื่อให้เข้าใจการถ่ายถอดอักษรในขั้นต่อไป

^๑ สมพร วชิรวัชรินทร์ และคณะ, *คู่มือสร้างภาษาไทย หลักภาษาและการใช้ภาษา ม.๑*, กรุงเทพฯ : บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท.จำกัด, ๒๕๔๔, หน้า ๑๔๑.

^๒ กองแก้ว วีระประจักษ์, *เรื่องเดิม*, หน้า ๑๒.

๑. ขั้นตอนการฝึกเขียนรูปพยัญชนะ*

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)^๑

ก

ค

ขั้นตอนการฝึกเขียน^๒

ค

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

ค

* พยัญชนะ ก ข ค ง ด ไม่ปรากฏใช้ในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

^๒ พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และตัวเลขลายสือไทยในที่นี้ใช้วิธีการเขียนจำลอง^๓ การเขียนลายสือไทยคล้ายกับการเขียนอักษรไทยในยุคปัจจุบัน คือ ไม่ยกเครื่องมือเขียนขึ้น นิยมเขียนหัวก่อน แล้วลากตัวอักษรไป เรียกว่าลากเส้นจากหัวไปหางทุกตัว

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ป

๒

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ได้

๒

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

๗

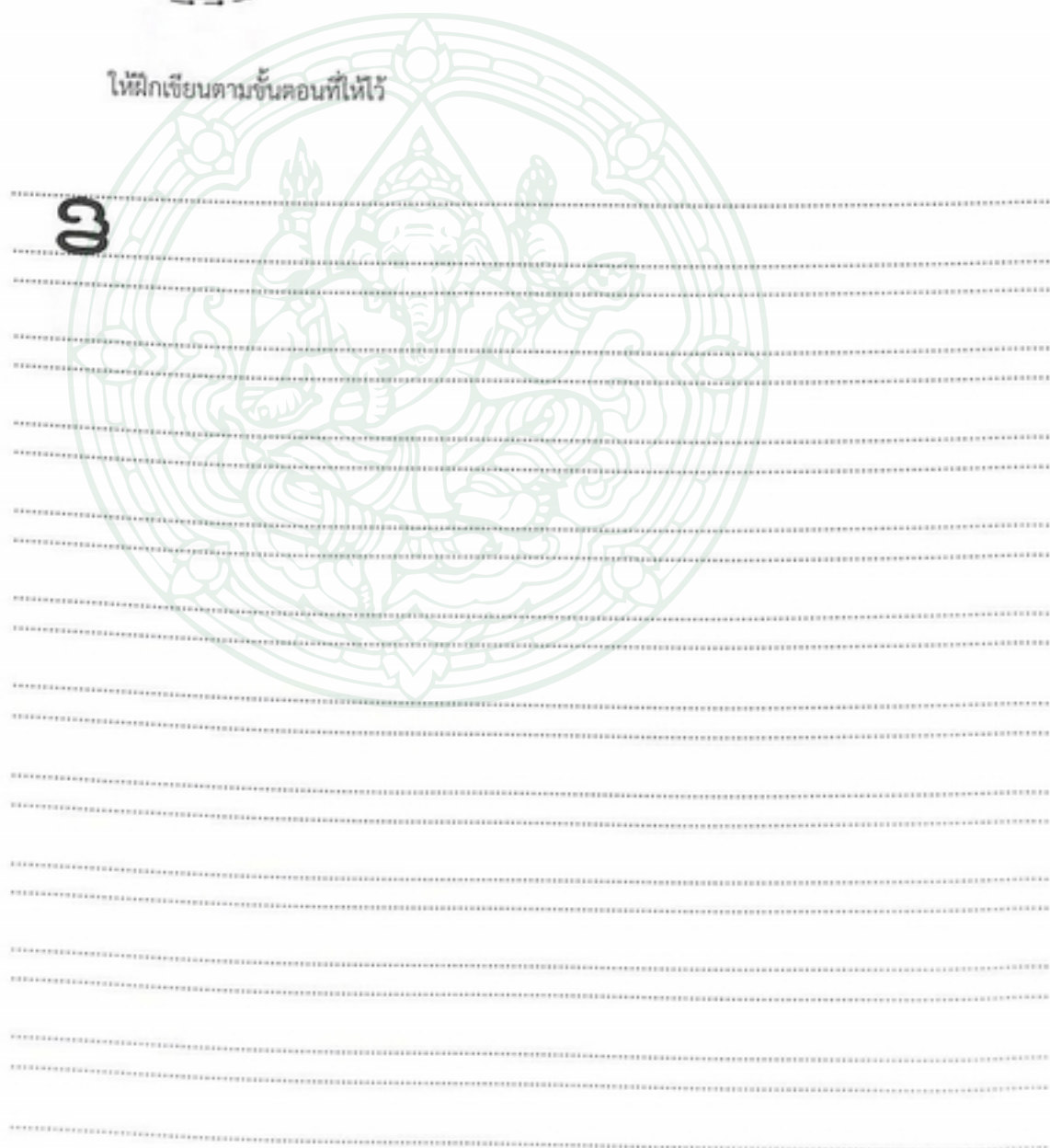
๑

ขั้นตอนการฝึกเขียน

๑

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ได้

๑

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ค

ด

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ด

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

ด

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ค

๓

ขั้นตอนการฝึกเขียน

๓

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ได้

๓

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ณ

น

ขั้นตอนการฝึกเขียน

น

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

น

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ง

๓

ขั้นตอนการฝึกเขียน

๓

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

๓

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

จ

จ

ขั้นตอนการฝึกเขียน

จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ได้

จ

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ฉ

ฉ

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ฉ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

ฉ

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ช

๒

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ได้

๒

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

෪

3.

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ซ

๕

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

๕

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

๗

๗

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

๗

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ญ

ณ

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ณ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

ณ

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ณ

๒

ขั้นตอนการฝึกเขียน

๒

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

๒

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ณ

๘

ขั้นตอนการฝึกเขียน

๘

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ไว้

๘

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ฐ

๒

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

๒

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ณ

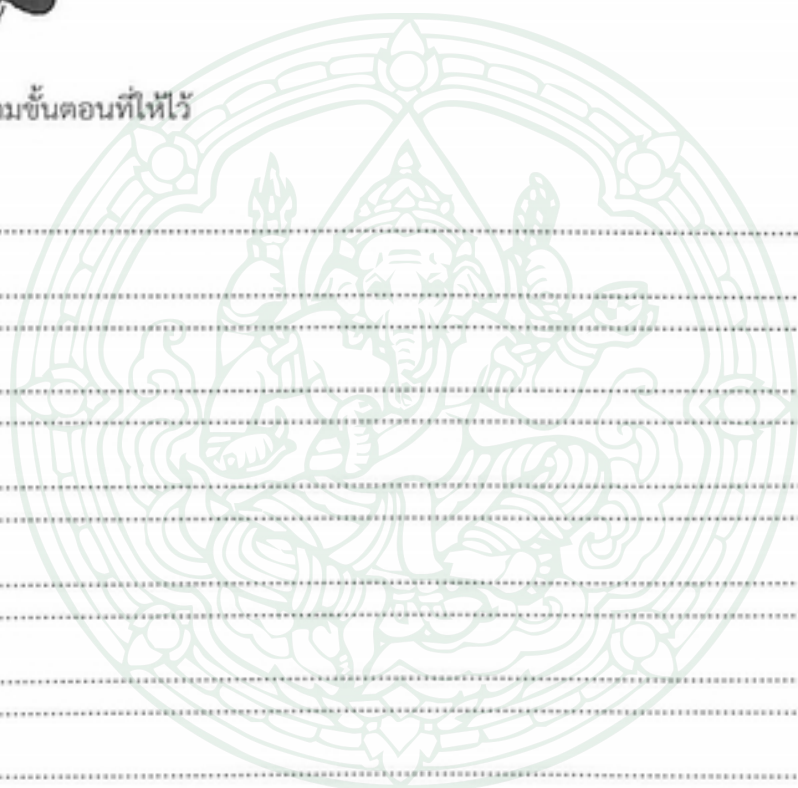
ณ

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ณ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ไว้

ณ

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ด

ด

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ด

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ได้

ด

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ต

๓

ขั้นตอนการฝึกเขียน

๓

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

๓

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ถ

ด

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

ด

Handwriting practice lines for the Thai letter 'ด' (Da). The page contains 15 sets of horizontal lines for writing practice. Each set begins with a large 'ด' character, followed by a series of dotted lines for tracing and independent practice. A large, faint circular watermark of a Thai royal seal is visible in the background of the practice area.

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ท

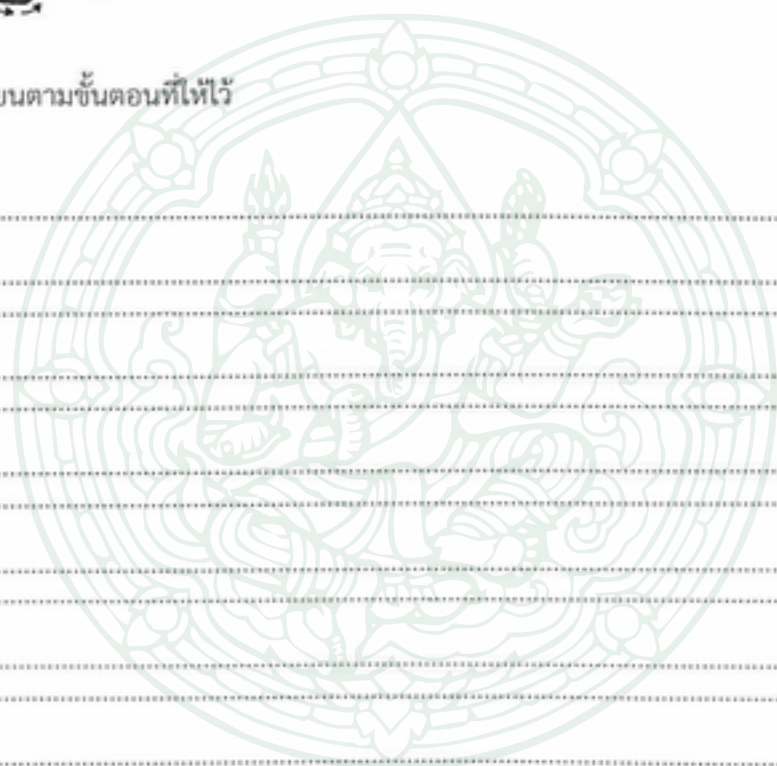
๓

ขั้นตอนการฝึกเขียน

๓

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ได้

๓

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ธ

๘

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ได้

๘

Handwriting practice lines for the Thai character 'ธ' (Dh) in the Lue script. The page contains multiple rows of horizontal lines for writing practice. A large, faint watermark of the Thai Royal Seal is visible in the background.

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

น

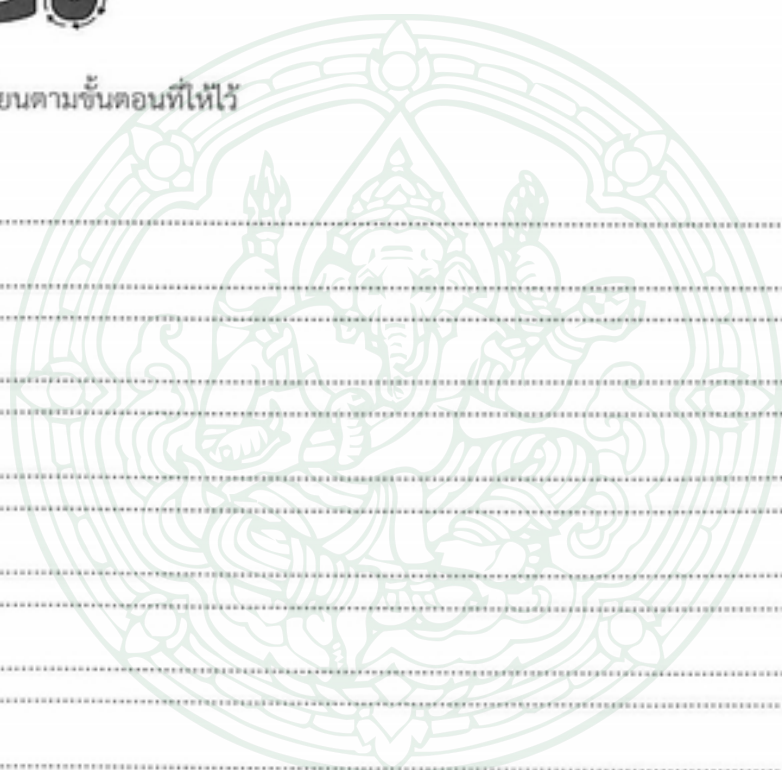
น

ขั้นตอนการฝึกเขียน

น

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ได้

น

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

บ

บ

ขั้นตอนการฝึกเขียน

บ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

บ

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ป

ป

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

ป

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ฟ

ผ

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ผ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ได้

ผ

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ฟ

ຜ

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ຜ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

ຜ

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

พ

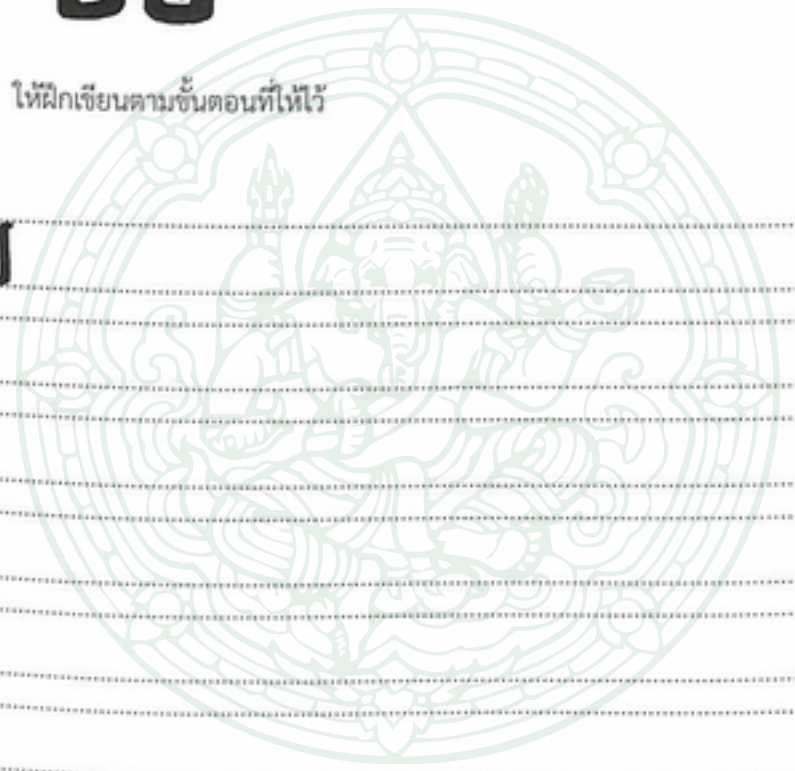
พ

ขั้นตอนการฝึกเขียน

พ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

พ

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ฟ

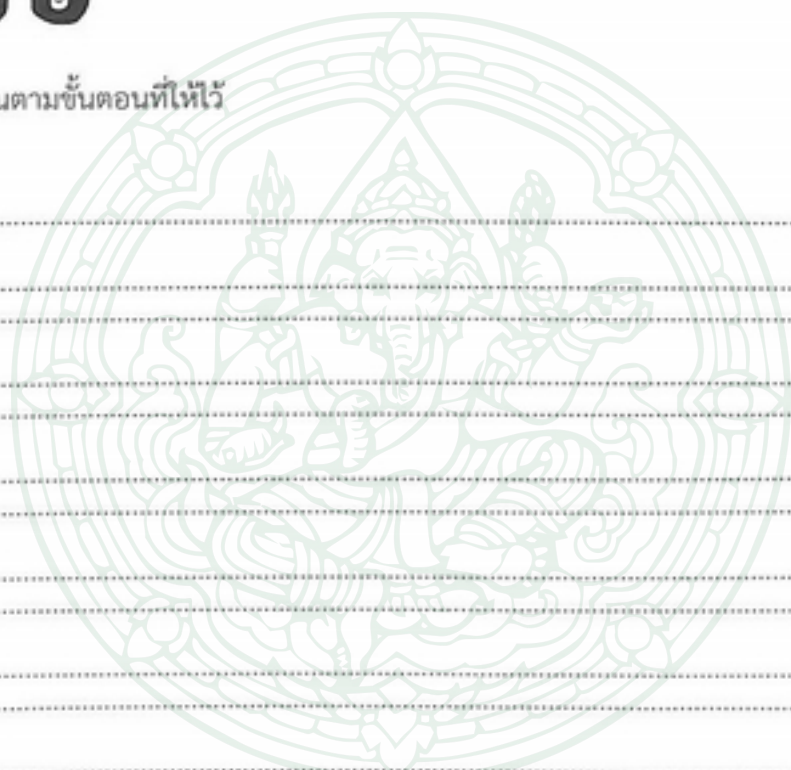
ฟ

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ฟ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

ฟ

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ภ

๕๖

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

๕๖

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ม

๗

ขั้นตอนการฝึกเขียน

๗

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

๗

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ย

ย

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ย

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

ย

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ร

ร

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

ร

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ล

ล

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ล

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

ล

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ว

จ

ขั้นตอนการฝึกเขียน

จ

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

จ

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ค

๕

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

๕

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

๒

๒

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

๒

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ส

ส

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ส

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

ส

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ห

หา

ขั้นตอนการฝึกเขียน

หา

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

หา

อักษรไทยปัจจุบัน

ลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

อ

๕

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

๕

๒. ขั้นตอนการฝึกเขียนรูปสระ

สระไทยปัจจุบัน

สระในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

-๒

-๒

ขั้นตอนการฝึกเขียน

-๒

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ได้

๒

สระไทยปัจจุบัน

สระในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

- ัว

- วว

ขั้นตอนการฝึกเขียน

- วว

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

วว

สระไทยปัจจุบัน

สระในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

-า

-า

ขั้นตอนการฝึกเขียน

-า

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

า

ประเทศไทยปัจจุบัน

สระในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

١٢

 $\hat{r}$

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

สระไทยปัจจุบัน

-

สระในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

0-

ขั้นตอนการฝึกเขียน

0-

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

0

สระไทยปัจจุบัน

- ๒

สระในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

①-

ขั้นตอนการฝึกเขียน

①-

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

①

สระไทยปัจจุบัน

สระในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ให้ไว้

๐

สระไทยปัจจุบัน

สระในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

จ

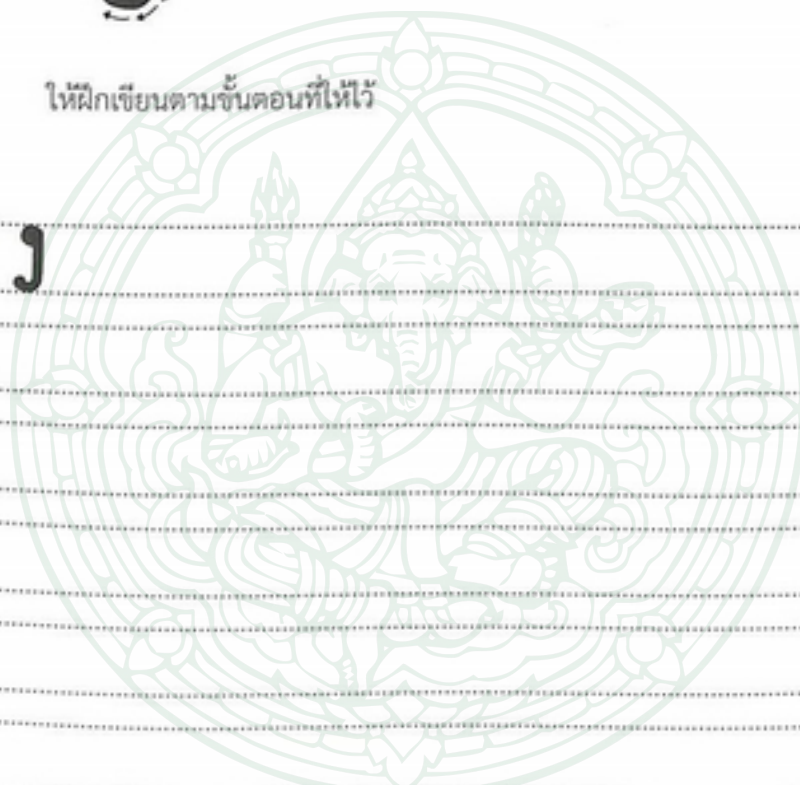
จ-

ขั้นตอนการฝึกเขียน

จ-

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

จ

สละไทยปัจจุบัน

สละในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

—
บ

๒—

ขั้นตอนการฝึกเขียน

๒—

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

๒

สระไทยปัจจุบัน

สระในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

เ-า

เ-า

ขั้นตอนการฝึกเขียน

เ-า

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

เ-า

สละไทยปัจจุบัน

สละในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

เ-

๙-

ขั้นตอนการฝึกเขียน

๙-

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้

๙

สระไทยปัจจุบัน

สระในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

เ-

๑-

ขั้นตอนการฝึกเขียน

๑-

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ไว้

๑

สระไทยปัจจุบัน

สระในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

เ-ย

๐-ย

ขั้นตอนการฝึกเขียน

๐-ย

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

๐-ย

สระไทยปัจจุบัน

สระในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

เ-ย

-ย

ขั้นตอนการฝึกเขียน

-ย

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ได้

ย

สระไทยปัจจุบัน

สระในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

เ-อ

เ-๒

ขั้นตอนการฝึกเขียน

เ-๒

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ได้

เ-๒

สระไทยปัจจุบัน

สระในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

เ-อ

๑-๒

ขั้นตอนการฝึกเขียน

๑-๒

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

๑-๒

สระไทยปัจจุบัน

สระในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

เ-อ

๑-ชช

ขั้นตอนการฝึกเขียน

๑-ชช

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

๑-ชช

สระไทยปัจจุบัน

สระในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

เ-

เ-

ขั้นตอนการฝึกเขียน

เ-

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

เ

สระไทยปัจจุบัน

สระในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

แ-

๓-

ขั้นตอนการฝึกเขียน

๓-

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ไว้

๓

สระไทยปัจจุบัน

สระในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

โ-

เ-

ขั้นตอนการฝึกเขียน

เ-

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

เ

สระไทยปัจจุบัน

สระในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

ใ-

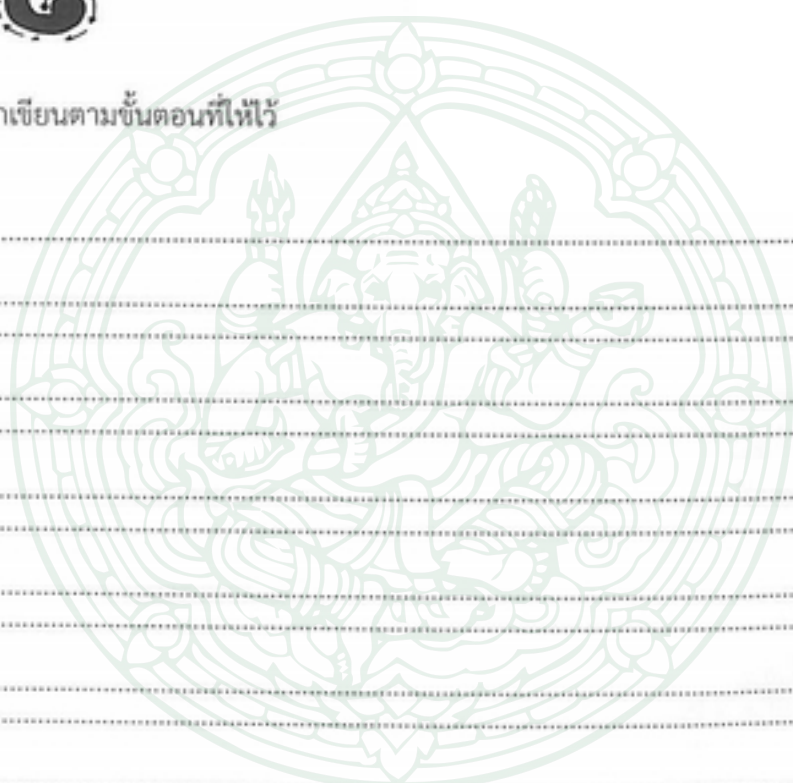
๖-

ขั้นตอนการฝึกเขียน

๖-

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

๖

สระไทยปัจจุบัน

ไ-

สระในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

๒-

ขั้นตอนการฝึกเขียน

๒-

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

๒

๓. ขั้นตอนการฝึกเขียนรูปวรรณยุกต์

รูปวรรณยุกต์ไทยปัจจุบันมีอยู่ ๔ รูป คือ เอก โท ตรี จัตวา แต่รูปวรรณยุกต์ในลายสือไทย (พ่อขุนรามคำแหงมหาราช) ปรากฏเพียง ๒ รูป คือ วรรณยุกต์เอก และวรรณยุกต์โท แต่มีรูปแตกต่างจากวรรณยุกต์ไทยในปัจจุบัน ดังนี้

รูปวรรณยุกต์ไทยปัจจุบัน

รูปวรรณยุกต์ในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

1

1

(รูปวรรณยุกต์เอก)

ขั้นตอนการฝึกเขียน

1:

1

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

รูปวรรณยุกต์ไทยปัจจุบัน

๒
—

รูปวรรณยุกต์ในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

$$\begin{array}{c} + \\ - \end{array}$$
 (รูปวรรณยุกต์โท)

ขั้นตอนการฝึกเขียน

$$\begin{array}{c} + \\ - \end{array}$$

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ได้ไว้

$$\begin{array}{c} + \\ - \end{array}$$

๔. ขั้นตอนการฝึกเขียนตัวเลข

ตัวเลขลายสือไทยที่ปรากฏในจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราชนั้นปรากฏเพียงเลข ๑, ๒, ๔, ๕, ๗, และ ๐ ไม่ปรากฏเลข ๓, ๖, ๘, ๙ ในที่นี้จะฝึกเฉพาะเลขที่ปรากฏในจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราชนั้น

เลขไทยปัจจุบัน

ตัวเลขในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

๑

๑

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

๑

เลขไทยปัจจุบัน

ตัวเลขในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

๒

3

ขั้นตอนการฝึกเขียน

3

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

3

เลขไทยปัจจุบัน

ตัวเลขในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

၈

13

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

3

เลขไทยปัจจุบัน

ตัวเลขในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

๔

๕

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

๕

เลขไทยปัจจุบัน

ตัวเลขในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

๕

๕

ขั้นตอนการฝึกเขียน

๕

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

๕

เลขไทยปัจจุบัน

ตัวเลขในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

๗

๗

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

๗

เลขไทยปัจจุบัน

ตัวเลขในลายสือไทย (จารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

๐

๐

ขั้นตอนการฝึกเขียน

ให้ฝึกเขียนตามขั้นตอนที่ให้ไว้

๐

พระบรมราชานุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหงมหาราช อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

Certifies the inscription of

the King Ram Khamhaeng Inscription

National Museum

Bangkok

Kingdom of Thailand

on the Memory of the World Register

Date **16 OCT 2003**

AS
TPQB

Kōichirō Matsuura
Director-General, UNESCO

Information on the website : <http://www.unesco.org/memworld> - Click on the logo "Memory of the world" down the screen.

ใบประกาศขึ้นทะเบียนศิลปจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราชไว้ในทะเบียนความทรงจำโลก

บทที่ ๕

การถ่ายทอดลายสือไทย

ลายสือไทย มีความคล้ายคลึงกับอักษรปัจจุบัน แต่สิ่งที่เป็นลักษณะที่แตกต่าง เช่น รูปสระอยู่บรรทัดเดียวกับรูปอักษร การใช้สระลอย คือ สระอี ๐๑ การใช้พยัญชนะและตัวสะกดซ้ำสองตัว หรือพยัญชนะคู่แทนการใช้ไม้หันอากาศ เป็นต้น ดังจะยกตัวอย่างลายสือไทยในศิลาจารึกสุโขทัยหลักที่ ๑ หรือจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ด้านที่ ๑ ตั้งแต่บรรทัดที่ ๑ - ๖ เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นถึงรูปแบบลายสือไทยในจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช วิธีการถ่ายทอด (คำอ่านถ่ายทอด) และเปรียบเทียบกับคำอ่านปัจจุบัน

การถ่ายทอดลายสือไทยนั้นจะต้องถ่ายทอดอักษรแบบตัวต่อตัว พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ เครื่องหมายอยู่ในตำแหน่งใดก็ให้คงเดิมไว้ เรียกว่าเป็นการถ่ายทอดตามอักษรวิธีที่ปรากฏในเอกสาร มีตัวอย่างการถ่ายทอด ดังนี้

ลายสือไทย	คำอ่านถ่ายทอด	คำอ่านปัจจุบัน
บ๋	พ	พ่อ
๕๓	๑ก	กู
๐๕	๑ช	ชื่อ
๐๗	๑สร	ศรี
๐๙	๑น	อิน
๑๓	๑ร	ทรา
๐๑๔	๑ตย	ทิตย
๑๖	แม่	แม่
๕๓	๑ก	กู
๐๕	๑ช	ชื่อ
๑๓	นาง	นาง
๐๑๔	๑เสง	เสือง

^๑ รูปสระอยู่บรรทัดเดียวกับรูปอักษร

^๒ การใช้สระลอย คือ สระอี ๐๑

ลายสือไทย	คำอ่านถ้ายถอด	คำอ่านปัจจุบัน
๐๒	“พ”	พี่
๒๓	“ก”	กู
๐๔	“ซ”	ชื่อ
๒๕	บาน	บาน
๐๖๖	“เมือง”	เมือง
๒๗	ต	ตุง
๐๒	“พ”	พี่
๒๘	น้อง	น้อง
๒๙	ท้อง	ท้อง
๐๖	ตยว	เดียว
๒๑	ห้า	ห้า
๐๗	คน	คน
๒๒	ผู้	ผู้
๒๓	ชาย	ชาย
๒๔	สาม	สาม
๒๕	ผู้	ผู้
๐๖๖	“อง”	หญิง
๒๖	โสง	โสง
๐๒	“พ”	พี่
๐๖๖	“เผอ”	เมื่อ

* การใช้สระเอือ โดยใช้สระเอผสมกับสระอีและพยัญชนะ อ สองตัว

ลายสือไทย	คำอ่านถ้อยดล	คำอ่านปัจจุบัน
ผู้	ผู้	ผู้
อ้าย	อ้าย	อ้าย
ตาย	ตาย	ตาย
จาก	จาก	จาก
เพื่อ	เพื่อ	เพื่อ
เตียม	เตียม	เตียม
แต่	แต่	แต่
ยัง	ยัง	ยัง
เล็ก	เล็ก	เล็ก
เมื่อ	เมื่อ	เมื่อ
กู	กู	กู
ขึ้น	ขึ้น	ขึ้น
ใหญ่	ใหญ่	ใหญ่
ได้	ได้	ได้
สับ	สับ	สับ
เก่า	เก่า	เก่า
เข้า	เข้า	เข้า ^๒
จน	จน	จน

^๑ การใช้พยัญชนะตัวสะกดซ้ำสองตัว

^๒ ข้าว แปลว่า ปี

ลายสือไทย	คำอ่านถ้ายถอด	คำอ่านปัจจุบัน
ສາຟ	สาม	สาม
ອາຟ	ชน	ชน
ເຈົ້າ	เจ้า	เจ้า
ເມືອງ	เมือง	เมือง
ຮອດ	ถอด	ถอด
ມາ	มา	มา
ທ່	ที่	ที่
ເມືອງ	เมือง	เมือง
ຕາດ	ตาก	ตาก
ພໍ່	พ่อ	พ่อ
ຮັກ	รัก	รัก
ໄປ	ไป	ไป
ຮັບ	รับ	รับ
ຂຸນ	ขุน	ขุน
ສາຟ	สาม	สาม
ອາຟ	ชน	ชน
ຫວ່	หัว	หัว
ຮ້າຍ	ชั่ว	ชั่ว
ຂຸນ	ขุน	ขุน
ສາຟ	สาม	สาม
ອາຟ	ชน	ชน

ลายสือไทย	คำอ่านถ้ายถอด	คำอ่านปัจจุบัน
ฮบ	ชบ	ขับ
ฬ	มา	มา
ทวอ	หว	หัว
อว	ชว	ขวา
อน	ชน	ขุน
ลาฬ	สาม	สาม
อน	ชน	ชน
๑๓๖๓	เกส่อน	เกสื่อน
เข้า	เข้า	เข้า
ไพร	ไพร	ไพร
ฝั	ฝั	ฟ้า
หน้า	หน้า	หน้า
ใส	ใส	ใส
พ่อ	พ่อ	พ่อ
กู	กู	กู
หน	หน	หนึ
ณ่งาย	ณ่งาย	ณ่ง่าย
พาย	พาย	พาย
จจั่น	จจั่น	จจั่น

บรรณานุกรม

กรมศิลปากร. จารึกในประเทศไทย เล่ม ๕. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, ๒๕๒๙.

_____. บรรณานุกรมและสารสังเขปพระราชพิธีในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
กรุงเทพฯ : บริษัทรุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗), ๒๕๔๗.

_____. แบบเรียนหนังสือภาษาโบราณ. กรุงเทพฯ : บริษัทรุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗), ๒๕๔๓.

_____. ประชุมจารึกภาคที่ ๘ จารึกสุโขทัย. กรุงเทพฯ : บริษัทอัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๔๘.

_____. ภาษาและวรรณกรรมเลีคล้านมรดกไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๗.

_____. รวมบทความเรื่องภาษาและอักษรไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๒๗.

_____. ศิลাজารึกสุโขทัย หลักที่ ๑ จารึกพ่อขุนรามคำแหง. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : บริษัทรุ่งศิลป์
การพิมพ์ (๑๙๗๗), ๒๕๔๗.

คณาจารย์หมวดวิชาภาษาไทย. หลักภาษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา. เอกสารประกอบการเรียน
วิชาภาษาไทย ฝ่ายเอกสารและตำราวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๑๘.

จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ. จากลายสือไทยสู่อักษรไทย. กรุงเทพฯ : บริษัทแอคทีฟ พริ้นท์ จำกัด, ๒๕๕๑.

ประเสริฐ ณ นคร. การอธิบายศิลปจารึกสมัยสุโขทัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,
๒๕๔๗.

ราชบัณฑิตยสถาน. วิธีประดิษฐ์อักษรไทยของพ่อขุนรามคำแหง. กรุงเทพฯ : บริษัทประยวงค์, ๒๕๒๗.

สมพร วชิรวัชรินทร์ และคณะ. คู่มือสร้างภาษาไทย หลักภาษาและการใช้ภาษา ม.๑. กรุงเทพฯ : บริษัท
อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๔๔.

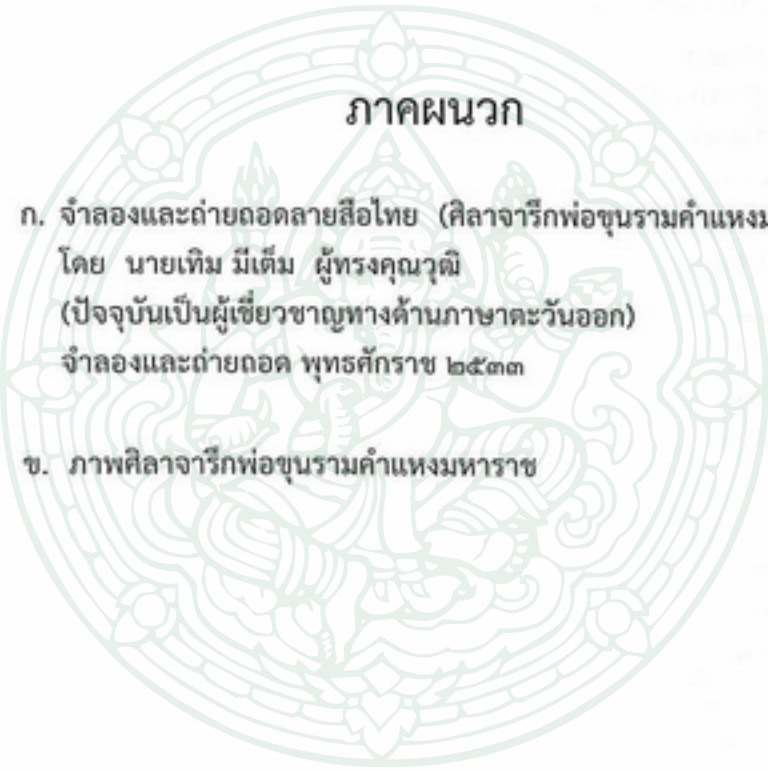
Ecole française d'Extrême-Orient. New Research on Laos. Recherches nouvelles sur le Laos.
Bangkok : Amarin Printing & Publishing Public company. 2008.

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ก่องแก้ว วีระประจักษ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาโบราณ วันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๔.

เทิม มีเต็ม ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาตะวันออก สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔.

ประเสริฐ ณ นคร ประธานอนุกรรมการพิจารณาจารึกเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทย วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๔.

ภาคผนวก

ก. จำลองและถ่ายถอดลายสี้อไทย (ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช)

โดย นายเทิม มีเต็ม ผู้ทรงคุณวุฒิ

(ปัจจุบันเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาตะวันออก)

จำลองและถ่ายถอด พุทธศักราช ๒๕๓๓

ข. ภาพศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช

ด้านที่ ๑ บรรทัด ๑๓ ถึง ๒๔

- [illegible]

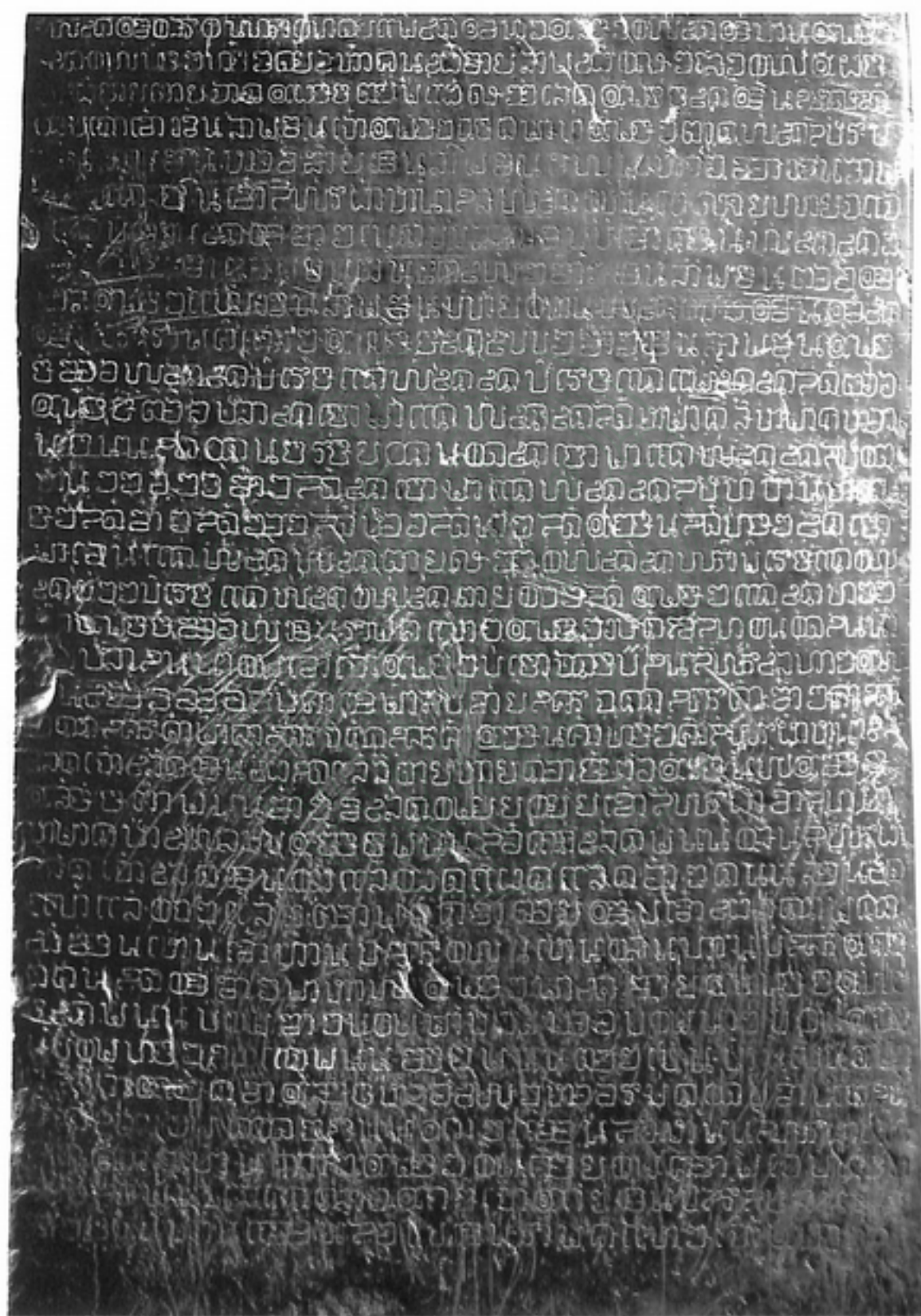
ด้านที่ ๒ บรรทัด ๑ ถึง ๑๒

๑. ฅนรบดฅนซอทากลนคยาพแฉ่นนด้วยอู่ซนรจน
จณน รยก จเมออ ทาม ส่วน ความ แก่ มนณ ด้วย จงไฟร์ ใน
ยีน เวียก เมื่อ ทาม ส่วน ความ แก่ มนณ ด้วย จงไฟร์ ใน
๒. ฅนซอจลนรจนทณนอจจลนบ่ทกนบ่ทกนบ่ทกนบ่ทกน
จเมอง เสกใจ ไท จนุจรง จีสัง ป่าทมาก ป่า พล ทัว จเมอง
เมือง ส. ใจ ทัย นี จิง ทมส่าทป่าทมาก ป่า พล ทัว เมื่อ
๓. ฅนจกนบดแฉ่นบ่ทกนบ่ทกนบ่ทกนบ่ทกนบ่ทกน
จจัน เทก แฉ่ง ป่าพรว ก ฅล่าย ใน จเมอง จนุ ป่า ลาง
ง นี ทก แฉ่ง ป่าพรว ก ฅล่าย ใน เมือง นี ป่า ลาง
๔. ฅนทล่ายนฅนซอจลนทณนอจจลนบ่ทกนบ่ทกน
ก ฅล่าย ใน จเมอง จนุทมาก ม่าง ก ฅล่าย ใน จเมอง จนุ
ก ฅล่าย ใน เมือง นี ทมาก ม่าง ก ฅล่าย ใน เมือง นี
๕. ทกนบดแฉ่นบ่ทกนบ่ทกนบ่ทกนบ่ทกนบ่ทกน
ทมาก ราม ก ฅล่าย ใน จเมอง จนุใคร ส้าง ได้ไว้ แก่ มนณ
ทมาก ราม ก ฅล่าย ใน เมือง นี ใคร ส้าง ได้ไว้ แก่ มน
๖. ฅนจกนบดแฉ่นบ่ทกนบ่ทกนบ่ทกนบ่ทกนบ่ทกน
กลาง จเมอง เสกใจ ไท จนุจมนัทรพง โพย จสัส จณน จด
กลาง เมือง ส. ใจ ทัย นี มี นัทรพง โพย สัส ก็น คี
๗. ฅนจกนบดแฉ่นบ่ทกนบ่ทกนบ่ทกนบ่ทกนบ่ทกน
จจัน จกน นัทร จเมอง แฉ่ง รอย จเมอง เสกใจ ไท จนุจทร
คัง ก็น นัทร เมื่อ แฉ่ง รอย เมือง ส. ใจ ทัย นี ทิ
๘. ฅนจกนบดแฉ่นบ่ทกนบ่ทกนบ่ทกนบ่ทกนบ่ทกน
จบร ได้ สาม พนณ จค ร้อย ฅน ใน จเมอง เสกใจ ไท จนุ
บร ได้ สาม พนณ จค ร้อย ฅน ใน เมือง ส. ใจ ทัย นี
๙. ฅนจกนบดแฉ่นบ่ทกนบ่ทกนบ่ทกนบ่ทกนบ่ทกน
มกก ทาน มกก ทง จสัส มกก โอย ทาน ฅ จณ ราม คี แฉ่ง
มกก ทาน มกก ทง จสัส มกก โอย ทาน ฅ จณ ราม คี แฉ่ง
๑๐. ฅนจกนบดแฉ่นบ่ทกนบ่ทกนบ่ทกนบ่ทกนบ่ทกน
เจ้าจเมอง เสกใจ ไท จนุทง จัว แม่ จัว เจ้า ท่าย ปัว ท่ายนา
เจ้า เมือง ส. ใจ ทัย นี ทัง จัว แม่ จัว เจ้า ท่าย ปัว ท่ายนา
๑๑. ฅนจกนบดแฉ่นบ่ทกนบ่ทกนบ่ทกนบ่ทกนบ่ทกน
จ จก เจ้า จก เจน ทง จจัน ทง ฅล่าย ทง ฅ จาย ฅ จณ
จ จก เจ้า จก จุน ทัง สัน ทัง ฅล่าย ทัง ฅ จาย ฅ จณ
๑๒. ฅนจกนบดแฉ่นบ่ทกนบ่ทกนบ่ทกนบ่ทกนบ่ทกน
ฅฟง ท่าย จมส่าทใน พว พทอ ส่าสน ทง จสัส จเมอง พทน
ฅฟง ท่าย มี ศรทอในพท พทอ ส่าสน ทง จสัส เมื่อ พท

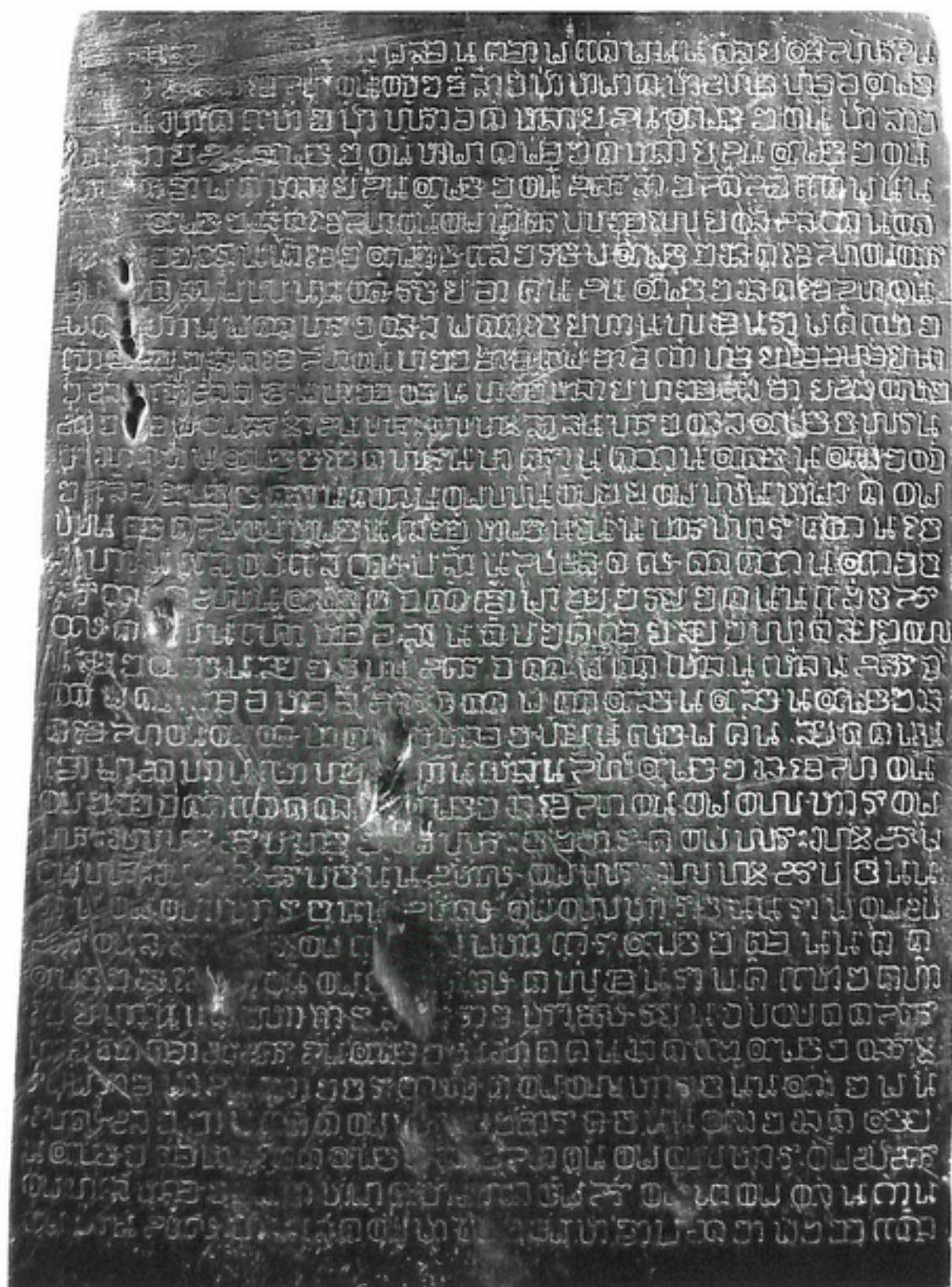
ด้านที่ ๓ บรรทัด ๑๓ ถึง ๒๔

- [illegible]

ข. ภาพศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช

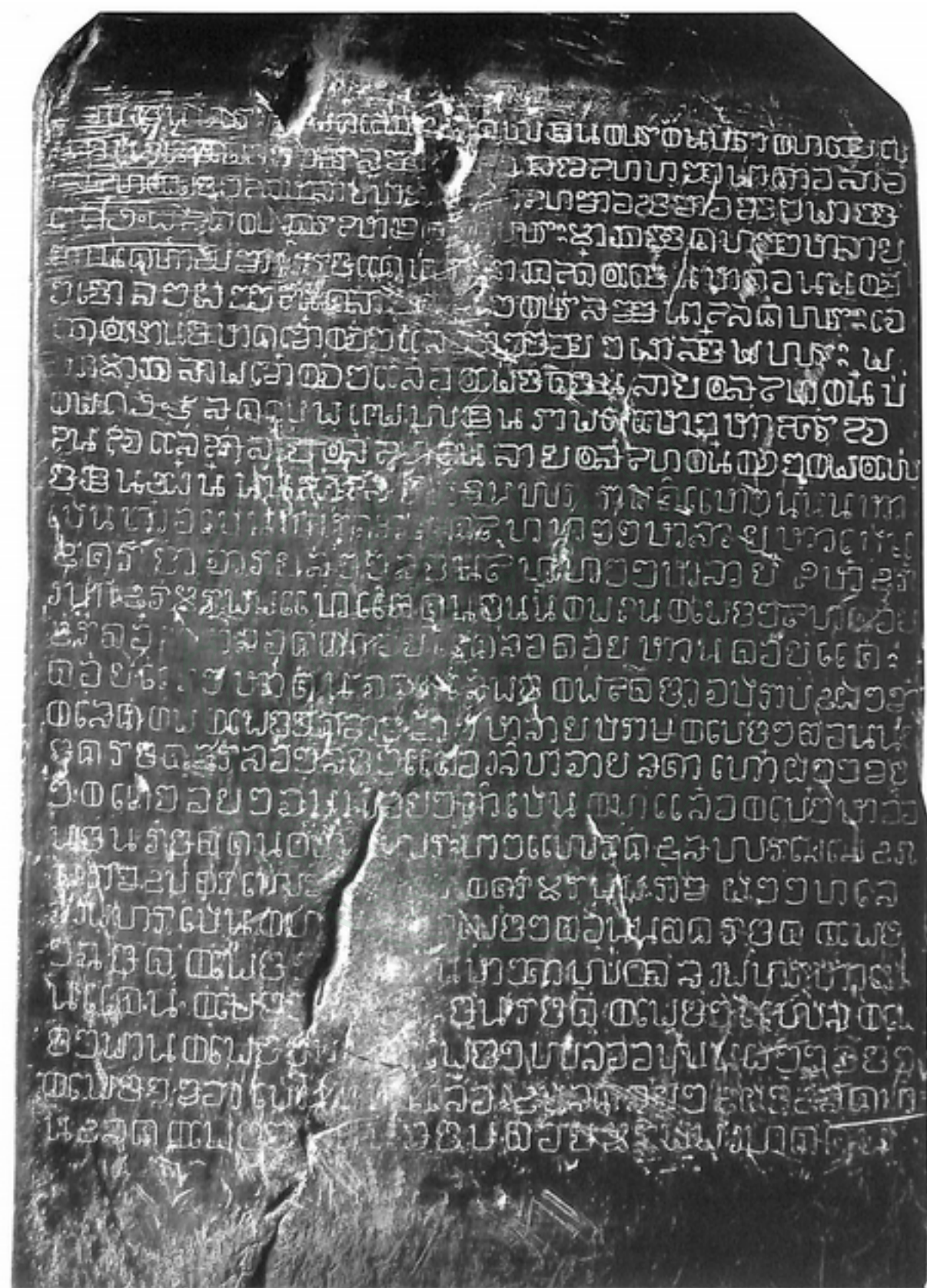
ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ด้านที่ ๑

ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ด้านที่ ๒

ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ด้านที่ ๓

ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ด้านที่ ๔

- ๑ บัณฑิตพระราชาธิบดีแห่งนครราชคฤห์...
 ๒ ...
 ๓ ...
 ๔ ...
 ๕ ...
 ๖ ...
 ๗ ...
 ๘ ...
 ๙ ...
 ๑๐ ...
 ๑๑ ...
 ๑๒ ...